

ЗМІСТ

Засідання перше, ранкове
(Вівторок, 3 вересня 2019 року)

Складення присяги народними депутатами України	...3
Інформація про зміни у складі депутатських фракцій і груп	...6
Виступи уповноважених представників депутатських фракцій та груп	...7
Затвердження порядку денного пленарного засідання Верховної Ради України на 3 вересня 2019 року	...16
Внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)	...16
Прийняття постанов:	
«Про включення до порядку денного другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) і про його направлення до Конституційного Суду України»	...41

«Про включення до порядку денного другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання законопроекту про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань) і про його направлення до Конституційного Суду України»

...61

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
3 вересня 2019 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні народні депутати, запрошені та гості Верховної Ради України!

Шановні народні депутати, будь ласка, займайте свої робочі місця. Колеги, розпочинаємо нашу роботу. Прошу народних депутатів підготуватися до реєстрації. Прошу ввімкнути систему «Рада».

Дякую.

У сесійному залі зареєструвалися 393 народні депутати.

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради України! У засіданні Верховної Ради України бере участь Президент України Володимир Олександрович Зеленський. Прошу привітати Президента України *(Оплески)*.

У засіданні Верховної Ради України беруть участь Прем'єр-міністр України Олексій Валерійович Гончарук та члени уряду *(Оплески)*, керівники центральних органів виконавчої влади, керівники судової гілки влади. Присутні посадові особи, яких Верховна Рада України обирає, призначає і надає згоду на призначення на посаду, представники громадських організацій і засобів масової інформації, інші офіційні особи.

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради України, відповідно до статті 83 Конституції України друга сесія Верховної Ради України дев'ятого скликання оголошується відкритою.

(Лунає Державний Гімн України).

Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Шановні колеги, 21 серпня 2019 року Центральна виборча комісія зареєструвала народного депутата України, обраного на позачергових виборах народних депутатів України 21 липня 2019 року

в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, Ларіна Сергія Миколайовича, включеного до виборчого списку політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

Відповідно до статті 79 Конституції України перед вступом на посаду народні депутати України складають присягу перед Верховною Радою України. Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Ларін Сергій Миколайович (*Оплески*).

ЛАРІН С.М., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). «Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу.

Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Миколайовичу (*Оплески*).

Шановні народні депутати, 2 вересня 2019 року Центральна виборча комісія зареєструвала народних депутатів України, обраних на позачергових виборах народних депутатів України 21 липня 2019 року в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі: Остапенка Анатолія Дмитровича, Цибу Тетяну Вікторівну, Калаура Івана Романовича, Гришину Юлію Миколаївну, Руденко Ольгу Сергіївну, включених до виборчого списку політичної партії «Слуга народу».

Відповідно до статті 79 Конституції України перед вступом на посаду народні депутати України складають присягу перед Верховною Радою України.

Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Остапенко Анатолій Дмитрович (*Оплески*).

ОСТАПЕНКО А.Д., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). «Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу.

Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників».
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Анатолію Дмитровичу.

Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Циба Тетяна Вікторівна *(Оплески)*.

ЦИБА Т.В., народний депутат України *(загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. «Я, Тетяна Циба, присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу.

Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників».
Дякую *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Калаур Іван Романович *(Оплески)*.

КАЛАУР І.Р., народний депутат України *(загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. «Я, Калаур Іван, присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу.

Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників».
Дякую *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Гришина Юлія Миколаївна *(Оплески)*.

ГРИШИНА Ю.М., народний депутат України *(загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. «Я, Гришина Юлія, присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу.

Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників».
Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Руденко Ольга Сергіївна (*Оплески*).

РУДЕНКО О.С., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). «Я, Руденко Ольга, присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу.

Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників».
Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я хотів би привітати наших нових колег народних депутатів, побажати їм успіху, побажати їм плідно працювати в інтересах нашої держави та виборців.
Дякую (*Оплески*).

Є кілька оголошень. Згідно з поданими заявами та відповідно до частини третьої статті 60 Регламенту Верховної Ради України повідомляю про входження народних депутатів України Васильченко Галини Іванівни, Совсун Інни Романівни і Стефанишиної Ольги Анатоліївни до складу депутатської фракції політичної партії «Голос» (*Оплески*).

Згідно з поданою заявою та відповідно до частини третьої статті 60 Регламенту Верховної Ради України повідомляю про входження народного депутата України Ларіна Сергія Миколайовича до складу депутатської фракції політичної партії «Опозиційна платформа – За життя» (*Оплески*).

Згідно з поданими заявами та відповідно до частини третьої статті 60 Регламенту Верховної Ради України повідомляю про

входження народних депутатів України Гришиної Юлії Миколаївни, Калаура Івана Романовича, Остапенка Анатолія Дмитровича, Руденко Ольги Сергіївни і Циби Тетяни Вікторівни до складу депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» (*Оплески*).

Дякую.

Переходимо до наступного. Шановні народні депутати, відповідно до статті 25 Регламенту у вівторок ми маємо 30 хвилин для виступу уповноважених представників депутатських фракцій та груп із внесенням пропозицій, оголошень, заяв, повідомлень.

Сьогодні в нас дуже насичений графік роботи. Скажіть, будь ласка, чи ви наполягаєте на тому, щоб ми залишилися? Добре. Тоді прошу представників фракцій та груп записатися на виступ, регламент 30 хвилин.

До слова запрошується Бондар Віктор Васильович, депутатська група «За майбутнє».

БОНДАР В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 191, Хмельницька область, самовисуванець). Вельмишановний пане Президенте! Вельмишановний пане головуючий, колеги! Сьогодні надзвичайно важливий день в історії України, ми починаємо діяльність парламенту з одного з найважливіших питань, яке стояло на порядку денному останні 20 років. Про це говорили більшість політиків, більшість політичних партій, що треба зняти депутатську недоторканність і взагалі почати з цього.

Наша депутатська група «За майбутнє», депутати-мажоритарники підтримуємо прагнення Президента України навести порядок у країні, виконати більшість обіцянок, які давалися за останні 20 років.

Ми розуміємо, що люди сьогодні насамперед очікують економічних перетворень, створення умов для того, щоб життя у країні стало набагато кращим, щоб тарифи були справедливими, пенсії були такі, щоб люди мали можливість за рахунок пенсій і лікуватися, і оплачувати житлово-комунальні тарифи, жити достойно. Щоб

у країні почало працювати виробництво, щоб Україна стала потужною, заможною державою.

Ми розуміємо, що сьогодні на порядку денному стоять виклики про те, як виконати всі ті зобов'язання, які 20 років брали наші політики. Питання зняття депутатської недоторканності, напевно, сьогодні буде найголовнішим і найрезонансним. Ми розуміємо, що з точки зору політичної доцільності треба це робити, щоб показати людям, що насправді всі рівні.

Але водночас ми хочемо нагадати, що є певні запобіжники. В 2004 рік не було б можливості навіть допомогти майбутньому Президенту Ющенку стати Президентом, якби не було депутатської недоторканності. Бо десятки депутатів стояли на смерть, щоб той Майдан вистояв, щоб була можливість вийти у третій тур.

Ми розуміємо, що в 2014 році ті, які були учасниками подій (я був), ішли сюди, до залу, збирали 227 голосів, щоб відправити Януковича у відставку і щоб поставити нарешті крапку в тій сумній історії України.

Не було б депутатської недоторканності, я вам чесно скажу, більшість з нас тоді просто не дійшли б до цього залу, і це було б дуже важливо, і ми про це маємо пам'ятати.

Наша депутатська група готова сьогодні підтримати цю ініціативу Президента, у нас багато хто збирається голосувати, і ми поставили вільне голосування, щоб кожен визначався. Проте ми маємо усвідомлювати, що є політичні зобов'язання, які дуже популярні й подобаються людям, але є реалії, які пройшла країна – 2004, 2014 роки, і ці реалії не виключено, що можуть повторитися через сім, десять років. Ми не знаємо, хто буде тоді Президентом і який буде парламент через сім, десять років.

Тому сьогодні дуже важливий день: ми готові підтримувати будь-які ініціативи уряду, Президента, що налаштовані на економічні зрушення, на відродження економіки, промисловості, енергетики, транспорту на підвищення зарплат і пенсій. Цього разу кожний сам прийматиме рішення, як він голосує, але ми маємо разом усвідомлювати, наскільки це важливе рішення з точки зору історії та майбутнього.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, я пропоную, якщо ви не заперечуєте, відпустити уряд, у них дуже багато справ, і впевнений, що лише так ми зможемо ефективно працювати (*Оплески*).

Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

Ірина Володимирівна Геращенко, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Президенте! Дорогі українці! Шановні колеги! Ви знаєте, є одна тема, яка об'єднує всі частини цього залу, – це повернення Криму та Донбасу, і тут не може бути двох позицій.

Окупанти 8 вересня проводять у Криму незаконні місцеві вибори. Від «Європейської солідарності» і, я думаю, від усього парламенту ми можемо заявити, що Україна ніколи не визнає результатів цих виборів. Ми вимагаємо від Російської Федерації негайно повернути Крим і Донбас, і будемо боротися за деокупацію. Але насправді, для того щоб якнайшвидше повернути Донбас і Крим, нам потрібна єдність всередині країни і дві складові: сильна економіка та сильна демократія. У контексті сильної демократії, безумовно, ключовою темою сьогоднішнього дня є скасування депутатської недоторканності.

Я хочу подякувати Президентові Порошенку, який ініціював цей законопроект у попередньому парламенті, і всім колегам восьмого скликання, які направили цей законопроект до Конституційного Суду. А також наша політична сила в першому читанні одностайно проголосувала за цей законопроект.

Водночас, шановні колеги, хочу нагадати, що під час внесення змін до Конституції України дуже важлива не лише форма, а й процедура. Є рішення Конституційного Суду України, і мені дивно чути заяви професорів, докторів наук, коли вони кажуть про те, що, вибачте, будь ласка, мотиваційна частина не має жодного значення. Колеги, у рішенні Конституційного Суду України все має значення, кожна кома. Так само, як рішення Венеціанської комісії.

Коли журналісти нам сьогодні показують інтерв'ю деяких наших нових колег, які поки що не можуть для себе розшифрувати аббревіатури ВРУ і КМУ, дуже важливо пам'ятати про те, що тут, у цій залі, в одному секторі є «політичні вовкодави», які точно скористаються кожною неправильною комою, для того щоб подати до Конституційного Суду звернення і потім скасувати це рішення – дуже важливе для кожного в залі.

Якою є позиція «Європейської солідарності» щодо скасування депутатської недоторканності? Друзі, вона незмінна. Ми голосували за це, ми проти недоторканності за кримінальні злочини. Але очевидно (про що говорили попередні колеги і будуть говорити в цій залі), політичний імунітет є важливою засадою демократії. Це не привілей депутата. Опозицію можна відсадити на гальорку, але її не можна викреслити з історії України. Сьогодні опозиція і меншість – це ті, за кого проголосували 40 відсотків українців. І саме політичний імунітет – це те, що нам рекомендує Венеціанська комісія і Конституційний Суд України.

Ми налаштовані дуже конструктивно, і нам здається, що дуже важливо, щоб це рішення в тому контексті не було «політичними вовкодавами» на другий день подано до Конституційного Суду України і там скасовано, внести ці зміни, про які ми говоримо, подати їх або від Президента України, якщо є така ласка і воля шановного Президента, або від 150 народних депутатів України. Ми підготували ці пропозиції...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте домоворити.

ГЕРАЩЕНКО І.В. ...і вже взяли підписні листи. Звертаємося до фракцій підписати, щоб врахувати таке: кримінальна відповідальність – усі рівні перед законом; політичний імунітет – такий, як є у країнах Європейського Союзу, Сполучених Штатах Америки та інших розвинутих країнах. Ми сподіваємося, що це голос розуму, який має об'єднати залу і дати саме таке формулювання недоторканності в Конституції європейської демократичної України.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. До слова запрошується Рахманін Сергій Іванович, фракція політичної партії «Голос».

РАХМАНІН С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Пане Президенте! Сьогодні нам доведеться голосувати за достатньо великий пакет ініціатив, що стосуються внесення змін до Конституції України, які ми маємо скерувати до Конституційного Суду для надання відповідних висновків.

Насправді враження дуже сумне. Я поясню. По-перше, недотримані процедури, і це дуже прикро, тому що не витримано процедури щодо подання альтернативних законопроектів.

По-друге, немає висновків головних комітетів.

По-третє, немає висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, що є обов'язковою вимогою, тим паче якщо йдеться про такі чутливі речі, як конституційні законопроекти.

Але річ навіть не в тім. Я не пам'ятаю жодного суб'єкта конституційного подання, точніше, суб'єкта права законодавчої ініціативи, який робив би спроби змінити Конституцію в такий дуже дивний, дещо зухвалий спосіб.

Величезна кількість законопроектів не пов'язаних між собою – безсистемних, почасти безглуздох, почасти незрозумілих, почасти шкідливих. Знаєте, не можна запхати все. Конституція існує не для цього. У мене пропозиція до тих, хто в принципі підтримує ці законопроекти: ще раз перечитайте. Я не впевнений, що ви навіть розумієте, про що йдеться, а якщо розумієте, то поставте собі запитання: чи варто з Біблії робити комікс? Це трохи інший жанр.

Якщо ми вже говоримо про конституційні зміни, то є речі, які в принципі можуть там бути, а можуть і не бути. Головний принцип Конституції – конституювати те, що потрібно, а те, що можна не конституювати, краще не робити. Але є зміни, про які говорили не менше, ніж про скасування депутатської недоторканності, – це процедура імпічменту. Коли нам намагаються запропонувати законопроект щодо імпічменту, то, даруйте, він має таке саме відношення до

процедури відсторонення Президента від влади, як жуйка «Орбіт» до боротьби з карієсом.

Якщо Президент не боїться демократичних процедур, нехай як суб'єкт права законодавчої ініціативи вносить зміни до статті 111 Конституції, нехай процедура імпічменту буде прозорою. Якщо депутати не бояться скасування недоторканності, то і Президент не має боятися демократичної системи противаг (*Оплески*).

Наостанок. Можливо, я неуважно читав передвиборну програму кандидата в Президенти Зеленського, але я не пам'ятаю, щоб він обіцяв збільшувати свої повноваження. Якщо ви подивитеся на деякі зміни, зокрема і конституційні, і законодавчі, то він збирається собі підпорядкувати фактично всі силові структури, починаючи з Національної гвардії, що дуже дивно виглядає з огляду чинного законодавства, і закінчуючи можливістю створювати в необмеженій кількості регуляторні органи... Мені видається, що я якусь серію «Слуги народу» пропустив.

Дякую за увагу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується Сергій Соколов, фракція політичної партії «Батьківщина».

СОКОЛОВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Пане Президенте, шановні колеги, думаю, що 1 січня 2020 року країна прокинеться в нових реаліях, і не лише політичних. Я переконаний, що сьогодні зміни до Конституції в частині зняття депутатської недоторканності будуть прийняті, але це лише початок.

На погляд нашої фракції, ми не можемо працювати в умовах, коли окремі фрагменти Конституції України, а не суттєві частини, які впливають на життя нашої країни, змінюються. Ті зміни, які запропоновані сьогодні для направлення до Конституційного Суду України, можна узагальнити двома ключовими напрямками: реформа парламенту і фактично узаконення тих норм, які, на жаль, у незаконний спосіб Президент набув у попередньому скликанні.

Перше і ключове – не може існувати в цій країні ані Президента, ані Верховної Ради і влади без чіткого унормування цих норм у Конституції. Яким чином відбувалося призначення керівників НАБУ, ДБР? Яким чином у нас призначалися регулятивні органи? Лише за волею тих, які отримували ту більшість, яка дуже швидко розпадалася, чи ту більшість, яку отримали сьогодні. Нам треба назавжди це унормувати в Конституції України, щоб кожні нові вибори парламенту чи Президента не були стихійним лихом у боротьбі з корупцією чи в боротьбі проти корупції.

Для нашої фракції дуже суттєвим є дотримання процедури. Саме тому ми наполягали на тому, щоб кожна норма і буква закону були виконані, особливо коли це стосується Конституції України. Велике прохання до Голови парламенту, до Президента: ні в якому разі не переходити межі. Якщо записано, що робота комітетів відбувається виключно у період сесії, не може комітет ухвалювати рішення щодо направлення до Конституційного Суду або щодо змін до Конституції тоді, коли сесії немає.

Тому для нас тут дуже важливим буде один ключовий момент. Ми сьогодні довго обговорювали ці поправки і їх підтримаємо. Але для нас на майбутнє дуже важливо, щоб це були не хаотичні, вихоплені окремі фрагменти Конституції, а щоб була системна робота, коли ми зрозуміли б, що в ці двері ми входитимемо не за посвідченнями народних депутатів, а принаймні так, як це є в ключових парламентах світу, – за магнітною карткою, яка є карткою і для голосування. Тоді можна встановити...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте домоворити.

СОБОЛЄВ С.В. ...як працює народний депутат і чи, дійсно, він пропускає засідання. Думаю, у цьому і полягає процедура роботи парламенту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Вадим Зіновійович Рабінович, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

РАБІНОВИЧ В.З., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане Президенте! Шановна президіє! Шановні колеги, співвітчизники! Є чимало питань, які важливо порушити з цієї високої трибуни. Але я хотів би зупинитися на головному. Учора остаточно підтверджено рішучість нової влади розпочати продаж української землі. Більше того, уже встановлений термін – до 1 грудня.

Виникає чимало запитань. Перше. А де ж той референдум, без проведення якого ви обіцяли не запроваджувати подібних дій?

Друге. Чи розумієте ви (насамперед ті, які в цьому залі), що у сьогоднішній жебрацькій та пограбованій Україні землю скуплять зовсім не пересічні громадяни нашої держави? Більше того, земля – останнє нерозграбоване багатство України – перестане бути власністю народу України. А розповіді про те, як ми добре заживемо, коли продамо власну землю, – я їх взагалі не хочу коментувати.

Хочу процитувати норму зі статті 13 Конституції України: «Земля... є об'єктами права власності Українського народу... Власність не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільству». Це наша Конституція – подобається вона комусь чи ні. Тому перш ніж запроваджувати продаж землі, слугам народу треба порадитися з господарем – українським народом. Повторюю – шляхом всенародного референдуму. Шановні, підкреслюю, це найвідповідальніше рішення, можливо, за всю історію нашої держави.

Хочу, щоб усі відчули: багато будь-яких безглузвих покращень можна з часом скасувати, але продаж землі України буде невідвратною катастрофою. Є речі, що життєво потрібні для існування держави, над якими не можна здійснювати експерименти. Земля України є тим, з чим не можна бавитися. Тисячі разів зваживши все на теренах розуму, зрозумівши всі ризики, можна робити якісь кроки щодо нашої землі, а тим паче такий крок, як її продаж. Землю України не можна продавати ані під Новий рік, ані під 1 грудня. Її неможливо продавати, тому що вона не подарунок до свята. Вдумайтеся, що ви коїте!

Дякую (Оплески).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Вадиме Зіновійовичу.

До слова запрошується Дубінський Олександр Анатолійович, фракція політичної партії «Слуга народу».

ДУБІНСЬКИЙ О.А., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 94, Київська область, політична партія «Слуга народу»).* Добрий день, шановні колеги, шановний пане Президенте, шановна президіє, шановні гості! Я хочу з вами поділитися відчуттям, яке в мене виникає з приводу всіх тих чвар, які зараз панують у залі через зняття депутатської недоторканності. Поясню з точки зору тих людей, які там перебувають з боку преси, з боку звичайних громадян, що голосували за партію «Слуга народу», підтримували Президента Зеленського і дали нам можливість працювати тут, у залі, тому що ми обіцяли скасувати недоторканність, щоб у країні не було людей з особливим статусом. Тому що люди з особливим статусом – це несправедливість і нерівність перед законом.

Я дуже не хочу, щоб відбувалися розмови про те, що є процедурні порушення, як їх виправити. Ми маємо діяти згідно із законом, виконувати свої обіцянки і не ховати бажання залишити недоторканність за процедурними питаннями, тому що наш обов'язок проголосувати цей законопроект і поставити всіх людей, які поза межами цього залу, у рівні умови з тими людьми, які в цьому залі за волею тих людей, які за нас проголосували. Це перше.

Друге. Для мене дуже важливо, щоб під соусом балачок про депутатську недоторканність і чому не можна або невчасно, або неправильно ми будемо діяти щодо її зняття (у всіх є можливість зібрати 150 підписів і звернутися до Конституційного Суду України, якщо є така потреба і нагальна вимога), ми не перестали обговорювати й інших дуже важливих законопроектів, і щоб парламент був не лише дискусійним майданчиком щодо депутатської недоторканності, тому що в нас попереду дуже важливі законопроекти, які також потрібно буде обговорити, наприклад щодо підвищення так званого депутатського цензу до 20 депутатів, мінімальну кількість яких може передбачити закон. Як на мене, тут треба з'ясувати, чи потрібна ця норма.

Нам треба буде з'ясувати рішення про перехід до пропорційної системи голосування і в якому вигляді. Тому що пропорційна система

може бути із закритими списками, відкритими списками або регіональна мажоритарка. Це всі ті визначення, яких я зараз не бачу в проекті змін, що вносяться до Конституції України. А також вважаю, що і декілька інших питань щодо змін до Конституції мають бути обговорені, а не лише, щоб велися дискусії навколо депутатської недоторканності, якої не має бути в цій країні.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Переходимо до наступного питання порядку денного. Учора на Погоджувальній раді депутатських фракцій і груп нами було узгоджено порядок денний пленарних засідань Верховної Ради України на 3 вересня, який сьогодні вам було роздано.

Ставлю на голосування питання про затвердження порядку денного пленарного засідання Верховної Ради України на 3 вересня 2019 року. Прошу підтримати та голосувати.

«За» – 357.

Рішення прийнято.

Проголосували за – 357, проти – 0, утрималися – 14. Дякую, колеги.

Шановні народні депутати, відповідно до частини п'ятої статті 19 Регламенту Верховної Ради України рішення про продовження пленарного засідання після 18 години більше як на 15 хвилин приймається Верховною Радою на ранковому пленарному засіданні. Вношу пропозицію продовжити пленарне засідання Верховної Ради України після 18 години до завершення розгляду питань порядку денного на 3 вересня. Прошу народних депутатів підтримати та голосувати.

«За» – 317.

Рішення прийнято.

Проголосували за – 317, проти – 0, утрималися – 42. Дякую.

Переходимо до першого питання порядку денного.

Шановні народні депутати, на ваш розгляд вноситься проект Закону «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» ([№ 7203](#)). Відповідно до вимог частини сьомої статті 149 Регламенту Верховної Ради України питання розглядається за процедурою повного обговорення.

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради України! До слова запрошується Президент України Володимир Олександрович Зеленський (*Оплески*).

ЗЕЛЕНСЬКИЙ В.О., Президент України. Дякую. Насамперед я хотів би звернутися до пана Вадима Рабіновича. Ще раз добрий день! Слухав вашу прекрасну, співучу промову. Хотів би вам сказати, що розглядається питання про зняття депутатської недоторканності, а не недоторканності про землю (*Оплески*).

Просто нагадати, про що мається... Так (*Шум у залі*).

Дякую. Шановні народні депутати! Дорогі українці! Кажуть, що наша наука в плачевному становищі. Це неправда. Бо українські депутати зробили, справді, геніальне відкриття, вони винайшли вічний двигун політичного життя. Працює дуже просто – спочатку кандидати в депутати обіцяють зняти недоторканність, потім провалюють голосування, потім народ забуває, а на наступних виборах кандидатам знову є що обіцяти.

Це працює майже 20 останніх років, але цьому «гаджету» час відправитися на звалище історії. Ми знаємо, що вчора протягом дня і ночі дехто намагався зірвати це голосування. Думаю, громадяни здогадаються, хто ці люди, коли побачать поіменний список голосування. Навпроти їхніх прізвищ, на жаль, буде написано «проти».

Я хочу вкотре розвіяти всі міфи та всі політичні маніпуляції. У депутатів зберігається індемнітет, вони не нестимуть відповідальність за політичне рішення, голосування чи будь-які політичні й публічні виступи. Йдеться про дозвіл на притягнення до кримінальної відповідальності. Вибачте, але якщо депутат збиває людину або кришує видобуток бурштину, або чинить будь-який інший кримінальний злочин, він повинен нести відповідальність (*Оплески*).

Це законодавчий орган державної влади, це парламент, а не «малина», де можна п'ять років ховатися під куполом.

Австралія, Велика Британія, Іспанія, Сполучені Штати Америки, Канада, Німеччина, Австрія – це неповний список країн, у яких у парламенті не мають імунітету від кримінальних злочинів.

Я звертаюся зараз до всіх народних депутатів України: просто зробіть те, що ви обіцяли довгі роки людям, простим українцям (*Оплески*). Зняття недоторканності вимагає зараз 90 відсотків громадян України. Я дуже не раджу вам перевіряти достовірність цієї цифри наживо і дивитися, скільки завтра з них прийде під стіни Верховної Ради України.

Я вірю у вас, я вірю в партію «Слуга народу», я вірю в кожен партію дев'ятого скликання.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Президенте.

Шановні народні депутати, до слова запрошується народний депутат України, представник Президента України в Конституційному Суді України Федір Володимирович Веніславський.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., *представник Президента України у Конституційному Суді України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Шановний пане Президенте! Шановна президіє! Шановні народні депутати! Шановний народе України! Сьогоднішній день, справді, може стати історичним днем, тому що весь народ України протягом десятиліть перебував у нерівному становищі з народними депутатами. Причому це нерівне становище стосувалося саме притягнення народних депутатів України до кримінальної відповідальності, на що звернув увагу Президент України.

Ідеться про політичні переслідування за діяльність народних депутатів, про відповідальність за висловлювання в парламенті, про результати голосування в парламенті, а саме у такий спосіб народні депутати можуть висловлювати свою політичну позицію. Мова йде про скасування «касти недоторканих», касти, якої не може бути в цивілізованій країні світу.

Наша політична сила – партія «Слуга народу», підтримуючи ініціативи Президента України, вирішила скористатися законопроектом № 7203, який був внесений до Верховної Ради України

попереднім Президентом України. Ми могли, звичайно, зареєструвати новий законопроект або від імені Президента України, або від імені 150 народних депутатів і піти за повною процедурою: включення до порядку денного, направлення до Конституційного Суду України, отримання висновку, обговорення висновку, попереднє схвалення і потім на наступній черговій сесії остаточне прийняття.

Розуміючи, що народ України не чекатиме такий довгий проміжок часу, ми вирішили підтримати той законопроект, який було внесено попередньою владою. Мені дуже дивно чути від деяких представників, що до цього законопроекту необхідно підходити обережно. У мене дуже просте запитання: шановні, а коли ви його вносили до парламенту, ви не думали, що треба підходити обережно до цього проекту і враховувати інші аспекти, про які в тому числі йдеться в рішенні Конституційного Суду України?

Але я хочу звернути вашу увагу на те, що у висновку Конституційного Суду України щодо законопроекту № 7203 жодного застереження, про які говорять наші політичні опоненти, не міститься. Конституційний Суд лише звертає увагу на те, що необхідно враховувати політичну правову реальність в Україні. Функціонування правоохоронної системи має забезпечити нормальне функціонування парламенту і нормальну діяльність народних депутатів.

Шановні народні депутати, якщо ми хочемо стверджувати, що наша політична правова система, судова система, яку реформувала в тому числі попередня влада, результати якої на сьогодні схвально оцінюються і міжнародними експертами, і попередньою владою, не забезпечує нормального функціонування судової системи, і тому треба ще якісь перестороги для народних депутатів, то, на мій погляд, це лише політичні маніпуляції.

Тепер перейду до правових позицій, на які також звертають увагу наші опоненти. Конституційний Суд України як єдиний орган, який має право здійснювати офіційне тлумачення Конституції України, у своїх рішеннях чітко зазначив: що стосується законопроекту про внесення змін до Конституції України, має бути дотримано кілька ключових речей, які прямо передбачені розділом XIII Конституції України.

Перша ключова річ. Законопроект про внесення змін до Конституції України має бути внесений на розгляд парламенту належним

суб'єктом. Належним суб'єктом може бути один із двох суб'єктів, які визначені Конституцією України, – це Президент України і не менш як 150 народних депутатів. У цій частині щодо законопроекту № 7203 повністю дотримана конституційна вимога.

Друга вимога, яка є обов'язковою для законопроекту про внесення змін до Конституції України. Законопроект може розглядатися Верховною Радою України, якщо є висновок Конституційного Суду України про його відповідність вимогам статей 157 і 158. У висновку Конституційного Суду України щодо законопроекту № 7203 прямо, чітко, однозначно зазначається, що цей законопроект відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Тобто висновок Конституційного Суду України є цілком позитивним. Жодних аргументів стверджувати, що ми як народні депутати, парламент України, не мали права розглядати цього законопроекту, не існує.

Третя складова. Законопроект має бути попередньо підтриманий більшістю від конституційного складу народних депутатів України. Результати голосування на першій сесії новообраної Верховної Ради України дев'ятого скликання, які були висвітлені на табло для голосування, що є в офіційному доступі, свідчать, що ця конституційна вимога щодо отримання попереднього схвалення більшістю від конституційного складу була також дотримана.

Законопроект про внесення змін до Конституції України розглядається і приймається як закон не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України на наступній черговій сесії. Ця вимога Конституції України і рішення Конституційного Суду України також повністю дотримуються.

Сьогодні, 3 вересня 2019 року, відбувається наступна чергова сесія Верховної Ради України, як це передбачено Конституцією України. Перший вівторок вересня – наступна чергова сесія, тобто в даному разі жодних пересторог, що ми маємо можливість проголосувати в цілому за законопроект № 7203, не існує.

Але я хочу звернути увагу всіх народних депутатів і особливо народу України, що сьогодні цей законопроект має бути підтриманий не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України. За цей законопроект має бути подано 300 і більше голосів народних депутатів. Якщо цього, не дай Боже, не відбувається, то повторно такий проект може бути внесений до парламенту не

раніше ніж через рік. Я сподіваюся, що ті політичні сили, які заявляли про те, що вони готові до зняття депутатської недоторканності, сьогодні своїм голосуванням підтвердять свою політичну позицію і свої обіцянки перед виборцями, перед народом України.

Наостанок хочу ще раз акцентувати увагу на певних маніпуляціях окремих представників депутатського корпусу щодо висновку Венеціанської комісії. Справа в тому, що законопроект № 7203 був зареєстрований у Верховній Раді України восьмого скликання у 2017 році. Висновок Венеціанської комісії, на який апелюють наші опоненти, був ухвалений цим авторитетним міжнародним органом у 2015 році. Говорити про те, що висновок 2015 року змушує нас якись чином апелювати до цих моментів, є абсолютно маніпулятивним.

Тому, шановні народні депутати, я підтримую цей законопроект і закликаю вас усіх віддати свій голос за прийняття законопроекту № 7203 в цілому. Для розгляду цього законопроекту в нас є всі необхідні складові, у тому числі й висновок Комітету з питань правової політики як головного комітету з розгляду цього законопроекту є в кожного народного депутата України.

Дякую за увагу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федоре Володимировичу.

Шановні народні депутати, слово для доповіді надається заступнику голови Комітету з питань правової політики Ользі Володимирівні Совгирі.

СОВГИРЯ О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане Президенте! Шановна президіє! Шановні народні депутати України! Комітет Верховної Ради України з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 2 вересня 2019 року (протокол № 2) поданий Президентом України як невідкладний законопроект «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» (№ 7203 від 30 серпня 2019 року) та встановив таке.

Метою законопроекту є вдосконалення положень Конституції України щодо недоторканності народних депутатів України.

У законопроекті пропонується викласти статтю 80 Конституції України в новій редакції, що скасовує положення, за яким народним депутатам України гарантується депутатська недоторканність, народні депутати України не можуть бути без згоди Верховної Ради України притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані.

Передбачається, що цей закон набере чинності з 1 січня 2020 року.

Відповідно до статті 159 Основного Закону України законопроект про внесення змін до Конституції України розглядається Верховною Радою України за наявності висновку Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157, 158 Конституції України.

Конституційний Суд України у своєму висновку від 19 червня 2018 року визначив, що законопроект про внесення змін до статті 80 Конституції України відповідає вимогам статей 157, 158 Конституції України.

Постановою Верховної Ради України від 30 серпня 2019 року [№ 24-IX](#) законопроект попередньо схвалено більшістю від конституційного складу Верховної Ради України.

Згідно з вимогами статті 155 Основного Закону України законопроект про внесення змін до Конституції України, крім розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України», попередньо схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України, вважається прийнятим, якщо на наступній черговій сесії Верховної Ради України за нього проголосувало не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України.

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики рекомендує Верховній Раді України поданий Президентом України як невідкладний законопроект «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» (№ 7203 від 30 серпня 2019 року) прийняти як закон. Доповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України від комітету визначено заступника голови комітету Совгірю Ольгу Володимирівну. Просимо розглянути.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ольго Володимирівно. Вибачте, Ольго Володимирівно... Чи будуть запитання до доповідача? Будуть. Регламент – до 5 хвилин. Запишіться.

Лубінець Дмитро Валерійович, депутатська група «За майбутнє».

ЛУБІНЕЦЬ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (одномандатний виборчий округ № 60, Донецька область, самовисуванець). Добрий день, колеги, шановний пане Президенте! У мене одне дуже просте запитання. Мені видається інколи, коли ми обговорюємо цей законопроект, говоримо про одну річ, але з двох боків. Ми, народні депутати, які абсолютно не проти цього, зазначаємо лише єдине: будь ласка, дотримуйтеся норм Регламенту і Конституції України. Не тому, що ми проти, а тому, що, Володимире Олександровичу, ви ж розумієте, що будуть народні депутати, які підпишуть подання до Конституційного Суду України на скасування. Якщо ви не дотримаєтеся правильно повної процедури, Конституційний Суд України скасує.

У мене просте запитання. Комітет засідав 2 вересня, сесію ми відкрили сьогодні, 3 вересня, а в Регламенті Верховної Ради України, затвердженому законом, написано, що в міжсесійний період забороняється проводити засідання комітетів Верховної Ради України. Розумієте, ви вже надали підстави для скасування цього рішення, що сьогодні ми проголосуємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, це питання, а не доповіді. Усе-таки давайте притримуватися Регламенту.

Величкович Микола Романович... *(Шум у залі)*.

СОВГИРЯ О.В.

Можна відповідати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

СОВГИРЯ О.В. Шановні колеги, бачу, у який бік народні депутати планують і пропонують потягнути нашу дискусію. Це бік колізій, прогалин і юридичної казуїстики. Але я хочу сказати інше: у 2000 році в Україні відбувся всеукраїнський референдум, одним з питань, яке виносилося на цей референдум, було питання скасування депутатської недоторканності. За таке скасування проголосували 90 відсотків виборців. Доведіть, будь ласка, що для вас законом є воля єдиного джерела влади в Україні – Українського народу. Доведіть своїм голосуванням... (*Оплески*). Доведіть, будь ласка, своїм голосуванням, що стаття 5 Конституції України чогось варта в цій державі (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Величкович Микола Романович, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ВЕЛИЧКОВИЧ М.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Миколі Княжицькому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Передайте слово, будь ласка, Миколі Княжицькому.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Шановна пані Совгіря, Президент у своїй доповіді зазначив, що залишається депутатська недоторканність і не можна притягнути депутата за політичну діяльність. Натомість у самому законопроекті сказано, що недоторканність не поширюється лише на виступи в залі і в приміщеннях парламенту. Що станеться, якщо народний депутат вийде на мітинг або відбудеться, не дай Боже, якийсь Майдан чи ще щось, і він захоче там виступити, а більшість, як колись 16 січня в цьому залі, прийме закон про притягнення його до відповідальності? Чи захистить його Конституція в такому разі?

Дякую.

СОВГИРЯ О.В. Можна відповідати? Народні депутати України мають, крім імунітету, який ми збираємося скасувати, індемнітет. Цей індемнітет захищає народних депутатів України від відповідальності за їх голосування, крім відповідальності за образу чи наклеп. Це поширена світова практика, і вона дає можливість народному депутату України вільно висловлювати свою політичну позицію, навіть якщо він належить до парламентської опозиції, у такий спосіб надаючи йому можливість для реалізації всіх тих прав, які закріплені як Конституцією України, так і Законом «Про статус народного депутата України» та іншими законами, що регулюють діяльність народного депутата.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нестор Іванович Шуфрич, «Опозиційна платформа – За життя».

ШУФРИЧ Н.І., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Прошу передати слово народному депутату Німченку Василю Івановичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Передайте слово Німченку Василю Івановичу, будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановна пані доповідачко, я все-таки хотів би почути, чи на сьогодні є підписана постанова, яку, начебто, приймав у ту буремну ніч парламент, стосовно визнання такою, що втратила чинність, постанови Верховної Ради України [№ 2557-VIII](#) від 20 вересня 2018 року, якою було передбачено, що цей законопроект треба направити для опрацювання до комітету? Він був направлений на підставі цієї постанови.

СОВГИРЯ О.В. Шановний Василю Івановичу, ця постанова Верховної Ради України була визнана такою, що втратила чинність,

і втратила чинність вона з моменту прийняття парламентом рішення про це.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ольго Володимирівно (*Оплески*).

Шановні народні депутати, переходимо до обговорення. Прошу записатися на виступи від депутатських фракцій і груп, регламент до 18 хвилин.

До слова запрошується Василенко Леся Володимирівна, фракція політичної партії «Голос».

ВАСИЛЕНКО Л.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (*загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»*). Прошу передати слово Святославу Вакарчуку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Святослав Вакарчук. Будь ласка.

ВАКАРЧУК С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (*загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»*). Шановний пане Президенте! Шановні панове народні депутати! Під час виборів, до того як було відомо про результати і про розподіл парламенту, партія «Голос» обіцяла своїм виборцям голосувати за зняття депутатської недоторканності. Ми не знали тоді, чи буде в нас монобільшість, чи інша ситуація. Ми робили так, як відчували, як вважали за потрібне згідно зі своїми переконаннями.

Ми вважаємо, що в Україні склалася ситуація, коли є певна каста людей, для яких чомусь закони написані інакше. До таких людей до недавнього часу відносилися судді, народні депутати і Президент. Зараз ми обговорюємо скасування депутатської недоторканності як справедливе вирішення питання про те, що всі люди мають бути рівними перед законом.

Сьогодні, коли ми в парламенті вперше в історії маємо політичну ситуацію, коли одна фракція, контрольована Президентом, за великим рахунком, одноосібно може робити багато змін в країні, ми все одно

будемо голосувати за зняття депутатської недоторканності. Тому що для нас політична кон'юнктура не стоятиме попереду тих обіцянок, які ми давали своїм виборцям, а головне – наших переконань.

Але саме тому, що сьогодні в парламенті склалася така ситуація, я хотів би звернутися і до Президента, і до колег з фракції більшості, що це не просто відновлення історичної справедливості, не просто крок, який ми обіцяли своїм виборцям, і не просто виконання наших обіцянок, а це велика відповідальність, а для тих, хто сьогодні при владі в такій ситуації, велика спокуса, як би ви не хотіли цього. Тому що політичне життя складається з непередбачуваних речей.

Я хотів би з цієї трибуни застерегти всіх, хто так чи інакше зможе або захоче... Дайте, будь ласка, завершити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте домоворити, будь ласка.

ВАКАРЧУК С.І. ...скористатися цією спокусою і використати відсутність депутатського імунітету задля тих чи інших неблагих цілей. За 28 років український народ ще нікому за фактом не дозволив перейти цієї червоної лінії, якими способами, на жаль, ми це знаємо, український народ і зараз не дозволить цього зробити. Просто пам'ятайте в той момент, коли ви, шановні народні депутати, натискатимете на кнопку, що політичне життя довге, а справедливість і закон один для всіх має бути понад усе: і для депутатів, і для Президента, і для суддів, і для будь-якого громадянина України, закон один для всіх – хочеться цього комусь чи не хочеться. Політична доцільність ніколи, як і сьогодні, не має стояти вище за цей принцип, інакше народ нам цього не забуде.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Святославе Івановичу.

До слова запрошується Соболєв Сергій Владиславович, фракція політичної партії «Батьківщина».

СОБОЛЄВ С.В. Наша фракція, як ні одна інша, знає, що таке політично вмотивовані рішення. У цій залі сидить Сергій Власенко, який був позбавлений статусу народного депутата, що було скасовано Верховним Судом України.

На жаль, зараз не може бути з нами за сімейними обставинами Юлія Володимирівна Тимошенко, яка три роки відчувала, що таке політично вмотивовані рішення, і лише Європейський суд з прав людини і Верховний Суд довели що політично вмотивовані рішення мають місце у країні.

Тому коли дехто каже, що в 2015 році заяви Венеціанської комісії про те, що у країні існує, на жаль, недосконала правова система, судова система, – це лише зайве підтвердження цього. Але я хочу навести інші приклади: близько двох десятків депутатів лише попереднього скликання були позбавлені депутатської недоторканності. Стосовно більшості з них було надано право на затримання та арешт. Де вони всі зараз? Ті самі особи сидять в НАБУ, в ДБР, на щастя, змінився Генеральний прокурор. Що сталося? У нас працюють суди? У нас працює наша правоохоронна система?

Але ви знаєте, висновок буде інший, наша фракція буде голосувати за цей законопроект, щоб ми всі разом, ті, які сидять в цій залі, розуміли, що якщо ми негайно не реформуємо системи ДБР, прокуратури, системи НАБУ та інших органів, які закликані до того, щоб навести порядок у законний спосіб у державі, ніхто інший, крім нас, цього ніколи не відчуже.

Я дуже добре пам'ятаю прийняття Конституції України в далекому 1996 році. Я був тоді в сесійній залі. Тоді не вистачило одного голосу, щоб норма про депутатську недоторканність не була записана до Конституції, на жаль, цю норму продавили. І далі ця недоторканність разом з нереформованою судовою системою, прокурорською системою, з новоствореними органами робила найгірше, що лише можливо: своїм – усе, що хочеш, а ворогам – закон.

Щоб цього не було, треба, щоб у цій залі кожен відчував, що без реформування цієї системи у країні нічого не зміниться, тому ми голосуємо «за» і наполягаємо на тому, щоб одразу перше рішення, яке ми будемо ухвалювати (бо це тепер стосуватиметься кожного з нас), було рішенням щодо реформування правової системи, правоохоронної системи і системи судочинства.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Владиславовичу.

До слова запрошується Южаніна Ніна Петрівна, фракція «Європейська солідарність».

Петро Олексійович Порошенко. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України з Європейським Союзом (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний Володимире Олександровичу! Шановні колеги! Сьогодні, 3 вересня, насправді дуже важливий день для України. Не буду повторюватися, що український народ довгих 25 років чекає скасування «касти недоторканих». Перші важливі кроки в цьому напрямку були зроблені за попередні п'ять років. Ще раз наголошую, 8 тисяч суддів, які мали абсолютну недоторканність і які майже не проходили через Верховну Раду щодо зняття з них недоторканності, були позбавлені недоторканності попередніх п'ять років.

Я хочу подякувати парламенту за те, що в якості законопроекту про внесення змін до Конституції був взятий саме мій проект з моїм підписом.

Хочу наголосити, що я завжди був і залишаюся прихильником скасування депутатської недоторканності. У цих умовах ми спільно несемо відповідальність за те, щоб забезпечити незалежність парламенту. Бо парламент – це окрема гілка влади, і необхідно захистити його від будь-якого політичного тиску, незалежно від того, правоохоронних, судових або будь-яких інших органів.

Хочу наголосити, що вимоги Революції Гідності полягали саме в тому, щоб скасувати конституційну реформу 1996 року і позбавити Президента України частини повноважень, і повернутися до парламентсько-президентської республіки.

Я твердо переконаний, що ми маємо залишатися саме в цих рамках.

Не можу підтримати позиції, що висновки Венеціанської комісії враховано. З точністю до навпаки.

Чому це так важливо? Бо Венеціанська комісія – це єдиний орган Ради Європи, Європейського Союзу, який проводить адаптацію національного законодавства вимогам Європейського Союзу. Отже, якщо ми торуємо нашу дорогу до членства в Європейському Союзі, наше

зобов'язання – узгоджувати національне законодавство і адаптувати його до законодавства країн Європейського Союзу. В іншому разі це означає, що ми рухаємося в інший бік.

Абсолютно важливо, бо демократія – це дотримання процедури. Не можна проводити засідання комітетів у міжсесійний період, не можна позбавляти народних депутатів права внесення альтернативних законопроектів. Не можна цього робити. Конституція має нас об'єднувати. Саме для цього і в цьому є її мета.

Але розуміючи важливість цього кроку, фракція «Європейська солідарність» голосуватиме «за» щодо законопроекту про скасування...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте домовити, будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О. ...законопроект, яким я пишаюся, що внесений саме мною – п'ятим Президентом України.

Водночас хочу наголосити, що ми будемо дуже уважно розглядати інші проекти, вони в нас викликають суттєві сумніви. Я наполегливо радив би не прискорювати цього процесу. Дайте можливість депутатам спільно сформуванати єдину позицію. Ми маємо унікальні можливості об'єднувати зал.

Дякую і сподіваюся, що сьогодні мій законопроект буде підтриманий і депутатську недоторканність з 1 січня 2020 року буде скасовано.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується Батенко Тарас Іванович, депутатська група «За майбутнє».

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Шановний пане Президенте, пане Голово! Колеги, спокуса централізації, узурпації та авторизації влади завжди була в часи незалежної України. Кожного разу ці спокуси обlamувалися об український народ і об український парламент. Україна, як ви знаєте, цього століття вже пережила дві революції – Помаранчеву

та Революцію Гідності. Кожного разу визначальним рушієм змін був народ і кожного разу забезпечував конституційність цих змін український парламент.

Друзі, ми мусимо нагадати про те, що після подій кінця 2013 – початку 2014 років та самоусунення Януковича від виконання своїх конституційних обов'язків саме парламент вжив головних заходів для відновлення конституційного ладу, суверенітету та забезпечення незалежної України, забезпечення конституційних прав і свобод громадян.

По суті, таку ж відсіч було в подальшому надано спробам, на жаль, і п'ятого Президента України приватизувати парламент, що ми також пережили. На жаль, спокуси приватизувати парламент були в усіх фактично колишніх президентів України. В умовах скочувань до диктатури 2004 і 2014 років депутатська недоторканність давала можливість опозиційним депутатам рятувати життя активістів, надавати необхідну допомогу незаконно затриманим, витягувати їх з казематів, робити живі кордони між громадянами і бійцями спеціального підрозділу «Беркут» після Помаранчевої революції і в 2013-2014 роках. Вона була і залишається досить дієвим механізмом, інструментом захисту інтересів громадянського суспільства.

Однак ми розуміємо, друзі, що фактично з обранням Президентом України пана Володимира Зеленського у країні відбувся третій майдан. В Україні сьогодні відбувається певна революційна доцільність і необхідність, і очікування людей. Ми свідомі того, і наша депутатська група «За майбутнє» розуміє настрої суспільства, позицію Президента України як гаранта додержання Конституції, прав і свобод громадян, і підтримуємо скасування депутатської недоторканності, однак застерігаємо українське суспільство і український парламент від створення певних ризиків для майбутньої демократії в Україні та існування парламентсько-президентської країни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Тарасе Івановичу (*Оплески*).

До слова запрошується Каптелов Роман Володимирович, фракція політичної партії «Слуга народу». Увімкніть мікрофон, будь ласка, Каптелову.

КАПТЄЛОВ Р.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 36, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Ірині Венедіктовій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Валентинівна Венедіктова, фракція політичної партії «Слуга народу».

ВЕНЕДІКТОВА І.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Доброго ранку, шановні колеги! Доброго ранку, шановний пане Президенте! У нас сьогодні насправді, як на мене, свято парламентаризму, тому що парламентарії, нарешті, виконують свої політичні обіцянки і беруть на себе свою політичну відповідальність.

Учора, 2 вересня, Комітет з правової політики зібрався на своє засідання, причому терміново. Це було не чергове засідання, а за заявами 14 народних депутатів про те, що нам необхідно вирішити термінові завдання. Порядок денний, час і місце проведення було заздалегідь повідомлено всім членам комітету. Я вам хочу сказати, що з 23 членів комітету вчора були присутні 23: зареєструвалися 22 і залишилися 22 для розгляду питань. Тому можна сказати, що і за формою, і за суттю вчора відбулося засідання комітету.

Комітет з правової політики насправді ухвалив дуже важливі висновки і щодо законопроекту № 7203 про зняття депутатської недоторканності, і щодо інших семи дуже важливих президентських законопроектів, які були визначені як невідкладні, для того щоб їх направити до Конституційного Суду України.

Думаю, і ви, шановні колеги, і народ України підтримають це прагнення депутатів і вимогу закону направити законопроекти Президента до Конституційного Суду України. Ми сьогодні маємо зі щирими намірами, розуміючи, що ми діємо виключно в межах закону і Конституції...

Ми сьогодні декілька разів почули присягу народного депутата. Люди, які обрані народними депутатами, склали присягу народного депутата і нам нагадали про цю присягу. Тож давайте її не порушувати. Давайте, справді, її виконувати і підтримувати ці дуже

важливі для країни речі, які будуть не лише рухати її вперед, а й закладати справжні основи парламентаризму. Не імітацію його, не процес заради процесу, а, нарешті, результат.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується Василь Іванович Німченко, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

НІМЧЕНКО В.І. Добрий день, шановні колеги! Добрий день, пане Президенте, вельмишановна президіє! Я, Німченко Василь Іванович, представляю фракцію «Опозиційну платформу – За життя» і хочу насамперед сказати, щоб не було ніяких інсинуацій, особливо у євроскептиків і європесимістів щодо того, що наша політична сила вже майже два роки веде питання про те, що ми зобов'язані діяти чітко за нормами Конституції. Ідеться про те, що недоторканність у тому сенсі, в якому вона є в Конституції, є рудиментною нормою. Оскільки стаття 3 у сув'язі зі статтею 24 Конституції України передбачають, що всі громадяни рівні перед законом. Не може бути рівніших через інші норми: чи Президент, чи народний депутат, чи суддя.

Тому ми пропонували і пропонуємо, що цей інститут має піти вже в історію. Для тих, які вперше прийшли до Верховної Ради України, хочу сказати, що саме наша політична сила «Опозиційна платформа – За життя», народні депутати зверталися з тим, щоб зняти відповідальність, зняти недоторканність. Це перше.

Друге. Хочу також нагадати, що половина зі складу народних депутатів восьмого скликання від політичної сили «Опозиційна платформа – За життя» перебувають під дамокловим мечем порушених кримінальних справ. Ці всі справи мають відтінки саме політичного характеру. Тут сидять ті люди, не буду називати їхніх прізвищ. Я можу сказати про себе, у тому числі. Знаєте, за що порушена кримінальна справа? За те, що ми внесли законопроект про те, як облаштувати мир на Донбасі. Цей проект є і зараз. Подивіться, за що вирішено притягувати нас до відповідальності – за скоєння сепаратистських дій, пов'язаних зі зрадою Батьківщини. Ось про що йдеться, коли ми кажемо про те, що не спішіть, зробіть вивірене рішення.

А тепер стосовно законопроекту № 7203. Дуже прикро було почути про те, що ми використали законопроект пана Порошенка. Це ганебне явище, щоб використовувати проект, який не має права бути внесений на засідання, стосовно якого 20 вересня 2018 року була прийнята постанова після надходження законопроекту з Конституційного Суду з висновками і застереженнями. Подивіться...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте завершити.

НІМЧЕНКО В.І. ...там є питання політичної складової відповідальності і все, що сказав Конституційний Суд України. Але комітет цього не розглянув. Відповідно до статей 157 і 158 Конституції України цей законопроект не є предметом внесення на розгляд Верховної Ради України. Ось про що йдеться, ось на чому ми стоїмо. Ми за те, що ініціатива пана Президента стосовно зняття недоторканності заслуговує на увагу, а не використання законопроекту експрезидента... Думаю, що це не є правильним.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василю Івановичу, регламент.

НІМЧЕНКО В.І. Завершую.

Тому я хотів би, щоб ми, вирішуючи питання з цього приводу, жорстко дотримувалися конституційних процедур, оскільки саме порушення процедур є підставою визнання законопроекту неконституційним.

Я вам вдячний (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні народні депутати, прошу записатися на виступи, регламент до 9 хвилин.

Ковальчук Олександр Володимирович, фракція політичної партії «Слуга народу».

КОВАЛЬЧУК О.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одно-мандатний виборчий округ № 152, Рівненська область, політична партія «Слуга народу»)*. Прошу передати слово Миколі Стефанчуку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Передайте, будь ласка, слово Миколі Стефанчуку.

СТЕФАНЧУК М.О., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 187, Хмельницька область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Я хотів би звернутися насамперед до народу України.

Дорогий народе України, ми щиро дякуємо за довіру і сьогодні хочемо продемонструвати, що наші слова не будуть розходитися з нашими діями.

Я хочу звернутися до «Опозиційної платформи – За життя». Сьогодні ми почули від вас із трибуни, що ви готові скасувати недоторканність. То доведіть своїми діями, що ваші слова не розходяться з вашими ділами.

Я хочу звернутися до «Європейської солідарності» і подякувати за підтримку, адже це ваш законопроект. Думаю, що ваша політична совість і ваша політична відповідальність будуть спрямовані на підтримку цього проекту, на підтримку того, що чекає весь український народ.

Я хочу звернутися до «Батьківщини», яка декларувала єдиний вектор підтримки політики в інтересах народу. Це рішення є в інтересах народу, тому, будь ласка, підтримайте його.

Я хочу звернутися до партії «Голос». Ми сьогодні почули прекрасний виступ Святослава Вакарчука. Це нові обличчя в парламенті, які готові змінювати, доводити, що чесній людини немає чого боятися. Упевнений, що за результатами голосування ми побачимо, що кожен з них виконує обіцяне.

Хочу звернутися до позафракційних депутатів та групи «За майбутнє». Кожен з вас на виборчих округах дивився своїм виборцям в очі і казав: «Я обіцяю скасувати депутатську недоторканність». Сьогодні у вас є унікальний шанс дотримувати свого слова. Будь ласка, не продавайте своєї совісті, будьте чесними перед собою, будьте чесними перед українським народом, будьте чесними перед кожним українцем. Зробіть так, щоб вам не було соромно.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Миколо Олексійовичу.

Слово надається Южаніній Ніні Петрівні, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ЮЖАНИНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово колезі Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Передайте слово Князевичу, будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую, Ніно Петрівно. Шановні колеги, мені дуже шкода, що наше зібрання покинула Голова Конституційного Суду України Наталія Шаптала. Не лише через те, що вона Голова Конституційного Суду, а й через те, що вона під час виступу від Конституційного Суду щодо законопроекту № 7203 була суддею-доповідачем та ініціатором внесення в тіло висновку саме цих застережень. Я як голова Комітету з питань правової політики та правосуддя не раз брав участь у цих дискусіях у Конституційному Суді та добре обізнаний зі змістом цих застережень. Чомусь сьогодні лише крадькома озвучили одну частину цих застережень, а іншу – ні. А я собі дозволю озвучити повністю всі застереження Конституційного Суду України.

Конституційний Суд України зазначив, що депутатська недоторканність не є особистим привілеєм індивідуального характеру для народних депутатів України, а має виключно публічно-правовий характер, що означає, що цей елемент – інструмент захисту інтересів виборців, яких представляє цей депутат. У разі відсутності цього інструменту виборці не зможуть належним чином відстоювати свої права в парламенті.

З іншого боку, послався на висновок Венеціанської комісії, який чомусь сьогодні вважають не таким, яким мав би бути щодо цього законопроекту. Шановні колеги, ви подивіться, будь ласка, історію висновку Венеціанської комісії, він був наданий щодо першої редакції законопроекту, який містив, крім скасування недоторканності

депутатів, можливість скасування недоторканності суддів. Однак у 2016 році народні депутати внесли зміни до Конституції України в частині судового імунітету, і зважаючи на це Президент просто перевніс цей проект виключно в частині народних депутатів України.

Зважаючи на ці обставини та беручи до уваги, що питання тих застережень, які є в рішенні Конституційного Суду, не вирішено, ми маємо серйозну правову колізію. Більше того, вона значно поглибилася, зважаючи на рішення 2016 року Конституційного Суду, яким заборонено попередньо схвалювати законопроекти на першій та останній сесіях, а чітко передбачено можливість попереднього схвалення законопроектів виключно на черговій та позачергових сесіях. Ми, точніше сесійна зала, схвалила на першій сесії парламенту. Таким чином, ми маємо ще одну правову колізію, яку неможливо вирішити без Конституційного Суду України. Тому я сьогодні зареєстрував відповідний проект постанови щодо звернення до Конституційного Суду з метою надання висновку, у який спосіб парламент має виконувати висновок щодо законопроекту № 7203. Без такого роду роз'яснень, я переконаний, що парламент робить велику помилку, коли всупереч конституційній процедурі допускає такі грубі порушення. Я нагадаю статтю 152 Конституції України, що в разі порушення такого роду конституційної процедури це є прямою підставою для скасування такого роду законопроекту...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте домоворити...

Янченко Галина Ігорівна, фракція політичної партії «Слуга народу».

ЯНЧЕНКО Г.І., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую за можливість виступити і українському народу за те, що підтримали партію «Слуга народу» і дали можливість довести те, що багато політиків обіцяли десятиліттями, у тому числі політики, присутні тут, у залі. Я щиро сподіваюся, що сьогоднішній день увійде в історію і українського парламентаризму, і України загалом.

Власне, дуже багато робилося і громадянським суспільством. Я пам'ятаю, як у 2017 році збиралися величезні акції протесту, в яких

у тому числі брала участь і я. Учасники акцій закликали парламентаріїв усе-таки довести обіцянки до логічного завершення. Тому сьогодні я хотіла б звернутися і до колег з «Голосу», частина з яких також організовували ці акції в 2017 році, і до колег з «Європейської солідарності» та подякувати їм за те, що в 2017 році вони розпочали цей процес.

Власне, у них було дуже багато часу, для того щоб врахувати всі пропозиції і зауваження від Конституційного Суду. Сьогоднішній день це той день, коли ми маємо все-таки виконати ті обіцянки, і це не день для відмовок. Звертаюся до колег з усіх фракцій з проханням підтримати цей законопроект і виконати, нарешті, обіцянки, дані українському народу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається Луценко Ірині Степанівні, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ЛУЦЕНКО І.С., член Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Як представник Президента Порошенка, яка в попередньому парламенті доповідала його законопроект про зняття депутатської недоторканності, із задоволенням передаю слово керівнику нашої фракції Ірині Геращенко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Передайте слово Ірині Геращенко, будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Дякую. Шановні колеги! Ви знаєте, наша політична сила була і у владі, і в опозиції. Ми були в опозиції часів Януковича, коли жоден депутатський мандат не рятував ані від кийків бійців «Беркута»... Єдине, що з цим мандатом ми, справді, могли тоді заходити до в'язниці і намагалися підтримати наших побратимів, які там перебували.

Насправді очевидно, що депутатська недоторканність – це рудимент, якого треба позбавлятися. Але сьогодні мені хотілося б (і про це говорили всі колеги, які представляють тут фракції меншості) щоб у цій залі було більше професійності і менше популізму. Щоб

цунамі популізму не знесло ще дуже такі маленькі піщані засади української демократії, і ми сьогодні це бачимо. Насправді очевидно, що наша політична сила і Президент Порошенко ініціювали зняття недоторканності, і ми будемо це підтримувати. Але ми можемо прогнозувати, що через грубе порушення Регламенту, яке сьогодні відбулося і в частині проведення засідання комітету, і в частині розгляду на першому засіданні цього критично важливого для країни питання, партією влади, через таку бездумність створюються підстави, що буде направлено іншою політичною силою подання до Конституційного Суду України і будуть всі підстави потім визнати це неконституційним. Для нас незрозуміло, навіщо іноді форму ставити в угоду змісту. Якщо більше в наших рішеннях буде змісту, ми демонструватимемо більш європейський цивілізований підхід.

Користуючись нагодою, ми від «Європейської солідарності» хочемо звернутися до шановного пана Президента Зеленського з проханням, щоб так само, пане Президенте Зеленський, у вашому Офісі в тих стосах паперів було знайдено закони про тимчасові слідчі комісії, про Пласт, Виборчий кодекс за пропорційною системою з відкритими списками і вони були підписані.

Ми ще раз закликаємо, що оптимальним варіантом голосування сьогодні було б підписати ті рекомендації, які враховують рішення і Конституційного Суду, і Венеціанської комісії, і саме так проголосувати, де є скасування недоторканності за кримінальні злочини, але залишається політичний імунітет.

Дякуємо за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні народні депутати і голови фракцій, у мене прохання запросити колег до залу, щоб ми були готові до голосування. А зараз до заключного слова запрошується заступник голови Комітету з питань правової політики Ольга Володимирівна Совгіря.

СОВГИРЯ О.В. Шановні колеги, Венеціанська комісія та інші поважні міжнародні організації не раз закликали Україну діяти в межах принципу верховенства права. Давайте доведемо сьогодні своїм голосуванням, що правопорядок в Україні є вищим, ніж ті

застереження, які суперечать принципу верховенства права, які вишукують різні політичні сили для того, щоб довести нам «неможливість внесення змін до Конституції України в частині скасування депутатської недоторканності».

Давайте доведемо собі, виборцям, усім політичним силам те, що законом є воля 90 відсотків громадян України, які проголосували за зняття депутатської недоторканності на всеукраїнському референдумі ще у 2000 році. Давайте приведемо, нарешті, у відповідність із принципом верховенства права Конституцію України.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні народні депутати, у нас сьогодні унікальний день. Ми фактично маємо лакмусовий папірець, який продемонструє, чи гідний парламент, Верховна Рада України дев'ятого скликання, тих виборців і тих голосів, які за нас були віддані. За будь-які політичні сили, які сьогодні представлені в парламенті, тому що майже всі обіцяли зняти депутатську недоторканність. Ми можемо вписати себе в історію українського парламентаризму або знехтувати бажаннями наших громадян і знову продемонструвати, що Верховна Рада України недієздатна. Я сподіваюся, що в нас все вийде, і нам не буде соромно перед нашими виборцями.

Обговорення завершено. Відповідно до статті 155 Конституції України законопроект про внесення змін до Конституції України, попередньо схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України, вважається прийнятим, якщо на наступній черговій сесії Верховної Ради України за нього голосувало не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України, а саме 300 народних депутатів.

Переходимо до прийняття рішення. Прошу підготуватися до голосування.

Відповідно до статті 155 Конституції України, частини восьмої статті 149 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» ([№ 7203](#)) в цілому. Прошу підтримати та голосувати.

«За» – 373.

Закон прийнято (*Оплески*).

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

«Слуга народу» – 252, «Опозиційна платформа» – 0, «Європейська солідарність» – 24, «Батьківщина» – 23, «За майбутнє» – 22, «Голос» – 19, позафракційні – 33.

Я всім дуже дякую, колеги (*Оплески*).

Шановні народні депутати, о 12 годині в нас запланована перерва. Я пропоную її зробити на 15 хвилин раніше і розпочати нашу роботу о 12 годині 15 хвилин. Якщо немає заперечень, пропоную...

Дякую.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу займати свої місця. Давайте розпочинати роботу. Я розумію той святковий настрій, який у всіх після того, як ми прийняли законопроект № 7203, але в нас ще дуже багато роботи. Давайте працювати.

Шановні колеги, займайте свої робочі місця, будь ласка. Пропоную продовжувати.

На ваш розгляд пропонується проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)» ([№ 1013](#)). Згідно з вимогами частини першої статті 146 Регламенту Верховної Ради України питання розглядається за процедурою повного обговорення.

Шановні народні депутати, слово для доповіді надається народному депутату України, представнику Президента України у Конституційному Суді України Федору Володимировичу Веніславському.

Колеги, будь ласка, займіть свої місця.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановна президіє! Шановні народні депутати! Президентом України внесено на розгляд парламенту дев'ятого скликання законопроект № 1013 з умовною назвою «про скасування адвокатської монополії». Йдеться про те, що Президентом пропонується внести зміни до статті 131² Конституції України, відповідно до якої виключно адвокат здійснює представництво інтересів іншої особи в суді. Усі інші положення статті 131² залишаються в чинній редакції. Я хочу звернути увагу шановних народних депутатів на кілька ключових моментів, пов'язаних з цим законопроектом.

Перше. Мова йде про умовну назву законопроекту про адвокатську монополію. Ця умовна назва обумовлена саме тим, що лише адвокат був наділений правом представляти інтереси іншої особи. Особа, яка є правником, але не має свідоцтва на право зайняття адвокатською діяльністю, на сьогодні таких повноважень не має. А це фактично означає, що є певна монополізація ринку юридичних послуг щодо представництва інтересів іншої особи в суді з боку виключно адвокатів. Саме цим була обумовлена назва законопроекту про скасування адвокатської монополії.

Друге. Йдеться, ще раз підкреслюю, про вилучення зі статті 131² положення, яке стосується представництва інтересів іншої особи. Положення, яке передбачає, що виключно адвокатом здійснюється захист особи від кримінального обвинувачення, залишається у статті 131².

Окрім того, законопроектом пропонується виключити підпункт 11 пункту 16¹ з розділу XV «Перехідні положення». У підпункті 11 пункту 16¹ розділу XV Конституції України «Перехідні положення» було передбачено, що з 1 січня 2020 року виключно адвокат або прокурор здійснює представництво інтересів органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах. Тобто фактично з 1 січня наступного року органи державної влади, органи місцевого самоврядування будуть позбавлені юридичної можливості представництва їхніх інтересів відповідними штатними працівниками органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а змушені будуть укладати адвокатські угоди, угоди про надання адвокатських послуг і використовувати виключно послуги адвоката для представництва своїх інтересів у судах.

Зрозуміло, що законопроект про внесення змін до Конституції України чинності з 1 січня 2020 року фізично та юридично набрати не може, тому що так само, як і сьогоднішньому законопроекту про скасування депутатської недоторканності, необхідне попереднє схвалення більшістю від конституційного складу і остаточне затвердження на наступній черговій сесії двома третинами голосів. Тому ми усвідомлюємо, що з 1 січня органи державної влади та органи місцевого самоврядування все одно стикнуться з проблемою необхідності представництва їх інтересів адвокатами. Але в подальшому, коли такий закон набере чинності (а ми сподіваємося, що нам вдасться його

розглянути і попередньо схвалити на цій сесій, а на наступній черговій, яка розпочнеться першого вівторка в лютому 2020 року, затвердити як закон), це позбавить фактичного обов'язку органів державної влади та органів місцевого самоврядування звертатися за адвокатськими послугами, а дозволить їм представництво їхніх інтересів у судах з боку професійних правників, яких дуже багато в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федоре Володимировичу.

Шановні народні депутати, чи будуть запитання до доповідача? Якщо так, то прошу записатися.

Іонова Марія Миколаївна, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ІОНОВА М.М., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Увімкніть мікрофон Князевича, будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Шановний доповідачу, я, відверто кажучи, вдячний вам за те, що ви означили, що проблема, справді, існує, і ця проблема не рядового характеру, вона полягає в тому, що в нас з 1 січня 2020 року ця норма все одно набере чинності. Я вам скажу більше. Не знаю, чи ви обізнані, але органи влади та органи місцевого самоврядування вже готуються відповідно до норми Конституції і низки законів щодо того, що ця норма буде імплементована, її треба виконувати. Передбачаються відповідні кошториси і в державному бюджеті на наступний рік, і ви не зможете не передбачити цієї суми, тому що такого роду зміна до Конституції є гіпотетичною, ми ж не знаємо чи вона відбудеться. Сказати органам влади чи органам місцевого самоврядування не робити цього – це порушувати Конституцію. Як виходити з цієї колізії... Вона матиме не лише матеріальний характер, думаю, що може мати і відповідно конституційно правовий

характер, тому що ми не знаємо, у який спосіб на це реагуватиме Конституційний Суд України, адже ви допускаєте можливість зворотної дії норми Конституції.

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дякую за запитання.

Мова йде про те, що, дійсно, з 1 січня, як я вже сказав у своїй доповіді, вимоги Конституції України щодо представництва інтересів іншої особи виключно прокурором або виключно адвокатом будуть діяти. Звичайно ж, у бюджеті на наступний рік треба буде передбачити відповідні кошти. Але ми ініціюємо розгляд цього законопроекту, вірніше, внесення до порядку денного і направлення до Конституційного Суду України для того, щоб мінімізувати проміжок часу, протягом якого бюджетні кошти органів державної влади та органів місцевого самоврядування будуть надходити саме на оплату послуг адвоката.

Тому зрозуміло, що певний проміжок часу буде діяти, але проблем, конституційно правових наслідків, так само як і бюджетних, інших негативних наслідків ми не бачимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Саврасов Максим Віталійович, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

САВРАСОВ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую. Передаю слово Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Передайте слово Руслану Князевичу, будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую.

Продовжимо дискусію, якщо дозволите. Насправді інститут так званої монополії, хоча дуже умовно... Я рекомендував би вам все-таки утримуватися від таких визначень у законопроектах про внесення змін до Конституції України, бо вони дуже такого довільного тлумачення, але це питання лінгвістичне.

У мене запитання іншого характеру. Україні запропонувала ввести такий інститут Венеціанська комісія разом з іншим інститутом так званої безоплатної правової допомоги, який, я нагадаю, уже третій рік успішно працює у країні, і в кожному державному бюджеті виділяється сотні мільйонів, а цього року 1 мільярд гривень, щоб він належним чином функціонував та інтереси наших громадян були забезпечені. Що буде з цим інститутом, тому що вони невід’ємно пов’язані? Ми не можемо просто так залишити цей інститут, коли вилучаємо першочергові його утворення.

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дякую за запитання.

Інститут безоплатної правової допомоги жодним чином не буде ставитися в залежність від внесення змін до цієї статті Конституції України. Інститут безоплатної правової допомоги спрямований на можливість надання громадянам України, які не мають фізичної фінансової можливості оплатити послуги адвоката, отримати первинну, а у випадках, передбачених законом, вторинну правову допомогу безкоштовно. Цей закон залишається чинним, його під сумнів ніхто не ставить, і він буде продовжувати діяти.

Але одним із мотивів внесення цього законопроекту на розгляд парламенту і визнання його як невідкладним є суттєве питання, пов’язане з тим, що в одній з найбільш розвинених країн Європи за рівнем доходів громадян забезпечувати адвокатську монополію на представництво будь-яких інтересів – це, м’яко кажучи, не зовсім правильно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Осадчук Андрій Петрович, фракція політичної партії «Голос».

ОСАДЧУК А.П., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Шановний доповідачу! Я як особа, керуючись термінологією закону, фахівець у галузі права дуже прохолодно ставлюся до такого умовного поняття, як адвокатська монополія. Але я насправді не зовсім розумію, як такий важливий документ ми можемо приймати в умовах фактично

порушення регламентних процедур, які тут були ухвалені 29-30 серпня вночі провладною більшістю?

Так само, наскільки мені зрозуміло, відсутні висновки обов'язкових комітетів, які так само обов'язкові за процедурою. Висловіть, будь ласка, своє ставлення до порушення Регламенту щодо цих змін до Конституції України.

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дякую за ваше запитання.

Жодних порушень Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» під час формування порядку денного, внесення цих законопроектів до розгляду на даний момент не допущено. Справа в тому, що на сьогодні, шановні народні депутати, ми не розглядаємо сутність законопроектів про внесення змін до Конституції України. Верховна Рада розглядає лише питання про включення цих законопроектів до порядку денного і направлення до Конституційного Суду України для отримання висновку. По суті проекти не розглядаються. Відповідно до Конституції України має бути дотримана конституційна процедура розгляду, ухвалення, набрання чинності законами. Про розгляд ми сьогодні не говоримо, ми говоримо виключно про включення до порядку денного сесії. Тому казати про якісь порушення Регламенту немає жодних правових підстав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федоре Володимировичу.

Слово для співдоповіді надається члену Комітету з питань правової політики Олександрю Олександровичу Мережко, регламент до 10 хвилин. Будь ласка.

МЕРЕЖКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні колеги депутати! Комітет Верховної Ради України з питань правової політики за дорученням Голови Верховної Ради України від 30 серпня 2019 року розглянув на своєму засіданні 2 вересня 2019 року (протокол № 2) поданий Президентом України як невідкладний законопроект «Про внесення змін до Конституції України

(щодо скасування адвокатської монополії)» (№ 1013 від 29 серпня 2019 року) та встановив таке.

Метою запропонованих законопроектів змін є забезпечення права кожного на отримання професійної правничої допомоги через скасування адвокатської монополії та надання такої допомоги.

Пропонована законодавча ініціатива має на меті внесення необхідних змін до Конституції України щодо скасування адвокатської монополії, а саме до статті 131², а також виключення підпункту 11 пункту 16¹ розділу XV «Перехідні положення».

Для досягнення поставленої мети законопроект пропонується скасувати адвокатську монополію, а саме виключити положення частини четвертої статті 131² чинної Конституції України, згідно з якою виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді.

У зв'язку з цим пропонується вилучити:

а) частину п'яту статті 131² Конституції України, за якою законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена;

б) підпункт 11 пункту 16¹ розділу XV «Перехідні положення», згідно з яким із дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України» (щодо правосуддя)» представництво відповідно до пункту 3 частини першої статті 131¹ та статті 131² Конституції України виключно прокурорами або адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 1 січня 2017 року; у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року.

Відповідно до частини другої статті 145 Регламенту Верховної Ради України в межах предмета відання комітет зробив такі висновки.

Перше. Згідно зі статтею 154 Основного Закону України законопроект поданий до Верховної Ради України належним суб'єктом права законодавчої ініціативи – Президентом України.

Друге. Прийняття поданого відповідно до статті 154 Конституції України законопроекту не потребує викликаного системною єдністю норм Конституції України одночасного внесення змін до розділу I

«Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України».

Третє. Комітет вважає, що законопроект відповідає вимогам статті 156 Конституції України, відповідно до якої повторне подання законопроекту про внесення змін до розділів: I, III і XIII цієї Конституції з одного й того самого питання можливе лише до Верховної Ради України наступного скликання.

Четверте. Попередній аналіз законопроекту дає можливість вважати, що в ньому відсутні положення (або подібні до них), як у раніше наданих висновках та прийнятих рішеннях Конституційного Суду України визнавалися такими, що скасовують чи обмежують права та свободи людини і громадянина або спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України.

П'яте. У комітеті є підстави вважати, що положення законопроекту відповідають вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Шосте. Комітет вважає, що питання закріплення за адвокатами виключного права на представництво в суді не належить до суспільних відносин конституційного рівня регулювання і прийняття законопроекту сприятиме оптимізації механізму доступу до професійної правничої допомоги.

Сьоме. На думку комітету, положення законопроекту викладені повно, чітко і є несуперечливими та дадуть змогу системно регулювати відповідні суспільні відносини на конституційному рівні. Законопроект не потребуватиме прийняття до нього пропозицій і поправок, у тому числі редакційно-уточнювального характеру.

Восьме. Комітет вважає, що недоцільно направляти законопроект на наукову, юридичну чи іншу експертизу до прийняття Верховною Радою України постанови про звернення до Конституційного Суду України.

Дев'яте. Комітет вважає недоцільним опублікування законопроекту для всенародного обговорення у строк до прийняття Верховною Радою України постанови про звернення до Конституційного Суду України щодо цього законопроекту.

Враховуючи викладене, а також положення статті 146 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики рекомендує Верховній Раді України поданий Президентом України як невідкладний законопроект «Про внесення змін до Конституції

України (щодо скасування адвокатської монополії)» (№ 1013 від 29 серпня 2019 року) включити до порядку денного другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та направити до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Доповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України від комітету визначено члена комітету Мережка Олександра Олександровича.

Дякую за увагу. Просимо розглянути цей проект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Олександровичу.

Чи будуть запитання до співдоповідача? Немає?

Переходимо до обговорення.

Прошу записатися на виступи від депутатських фракцій та груп.

Дякую, ще раз Олександр Олександровичу.

Слово надається Величковичу Миколі Романовичу.

Артур Володимирович Герасимов, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Шановні українці! Сьогодні ми обговорюємо цей законопроект, і хочу сказати, що фракція політичної партії «Європейська солідарність» підтримуватиме голосування щодо включення цього законопроекту до порядку денного сесії і спрямування його до Конституційного Суду України для висновку.

Але хотів би сказати, що сьогодні ми говоримо про цей законопроект з однієї причини. Тому що після того, як була проведена конституційна реформа у сфері судочинства, ми, на жаль, попереднє скликання Верховної Ради України, не прийняли законопроекту про адвокатуру, де були б чітко прописані всі ті питання, які сьогодні представник Президента України в Конституційному Суді доповідав з цієї трибуни.

Тому хотів би сказати, що ми обов'язково підтримуватимемо і просимо всіх підтримати, але після того, як він буде спрямований до Конституційного Суду для отримання висновку. Я рекомендував би

почати широке обговорення з експертами, громадськістю, адвокатами, тому що, дійсно, є багато моментів, яких ми не можемо допустити, і один з ключових – це існування безоплатної правової допомоги. Це інститут, який, справді, є важливим для громадян, і якщо кожен з вас спілкувався із звичайними громадянами, то знає, скільки простих людей скористалися цією послугою і були дуже задоволені, тому що ніколи в житті вони не отримали б цього, якби до цих адвокатів, досить фахових і з великою відомістю, приходили, як то кажуть, з вулиці та за гроші.

Саме тому політична сила Петра Олексійовича Порошенка «Європейська солідарність» підтримуватиме цей законопроект щодо включення до порядку денного та направлення його до Конституційного Суду України, але після того ми вимагатимемо широкого обговорення з експертами, з громадською спільнотою. Наполягатимемо також на тому, щоб жодна з позитивних речей, які стосуються того, що ми зараз приймаємо, не була усунена, як, наприклад, безоплатна правова допомога громадянам.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитре Валерійовичу Лубінець, депутатська група «За майбутнє», прошу до слова.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Шановні колеги! Шановний пане Голово! Хочу сказати, що депутатська група «За майбутнє» підтримуватиме голосування щодо спрямування цього законопроекту до Конституційного Суду для отримання висновку. Ми всі поважаємо адвокатів, і після того як ми всі проголосували за зняття депутатської недоторканності, напевно, дуже багато наших колег буде до них звертатися. Але насправді ми підтримуємо саму логіку: чому людина, яка сама має юридичну освіту, але не має депутатського посвідчення, не може себе самостійно захищати в суді? Це перше.

Друге. Через монополію адвокатів насправді дуже суттєво збільшилися послуги адвокатів в Україні. Якщо ми скасуємо цю монополію, дійсно, ціни знизяться і буде вибір у людей, тим паче що всі ми розуміємо, що достатки наших громадян бажають ліпшого. Тому логіка: буде більше конкуренції, ціни будуть нижчими, юристи,

які отримали просто диплом юридичних вузів, матимуть право представляти людей у будь-яких напрямках, окрім кримінальних процесів у судах.

Тому, безперечно, логіка є. Ми підтримуємо Президента. Я цілком упевнений, що сьогодні 226 голосів буде в цьому залі. При цьому я ще раз наголошую, чому знову засідання правового комітету було зібрано вчора в міжсесійний період? Чому не можна було дочекатися сьогоднішнього, завтрашнього дня, провести засідання комітету і абсолютно без порушень норм Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» розглядати в сесійній залі ці законопроекти?

Тому знову-таки наголошую, що коли ми хочемо зробити щось корисне для наших громадян, це дуже добре. Але не забувайте, що є практичні норми Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», які не можна порушувати, бо тим самим ми ставимо під сумнів наші голосування і так само надаємо можливість тим політичним партіям, які не будуть нас підтримувати, потім оскаржувати всі голосування в Конституційному Суді України.

Тому ми голосуємо «за» і просимо всіх підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лаба Михайло Михайлович, фракція політичної партії «Слуга народу».

ЛАБА М.М., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Цілком підтримую цей законопроект про включення до порядку денного сесії. Хотів би зазначити, що сьогодні інструментом захисту органів державної влади і наших громадян є виписані відповідні інституції, після висновку Конституційного Суду України буде також уже реалізований даний проект. Вважаю, що стосовно місцевих органів самоврядування не всі готові з нового року почати фінансувати такі видатки. В Україні є багато проблем у місцевому самоврядуванні, а ті, які хочуть отримати правову, юридичну допомогу, укладають цивільно-правову угоду на вирішення таких спорів,

що передбачено на даний момент, статтею 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується Піпа Наталія Романівна, фракція політичної партії «Голос».

ПІПА Н.Р., секретар Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 115, Львівська область, політична партія «Голос»). Фракція «Голос». Добрий день, шановні колеги! Дуже підтримую ідею такого закону, але вважаю його зараз дуже недоопрацьованим, бо не було часу внести інші альтернативні законопроекти. Ми вважаємо, що він потребує доопрацювання і зокрема тієї частини, коли людина сама представлятиме себе в судах. А в нас в Україні на сьогодні дуже низька довіра до судів і чи це не здорожчить ще більше послугу адвокатів. Тому ми цю ідею підтримуємо, але ще раз закликаємо доопрацювати цей законопроект і дати можливість внести альтернативні законопроекти. У такому вигляді, як він є зараз, ми не готові підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пузанов Олександр Геннадійович, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

ПУЗАНОВ О.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Добрий день, шановні колеги, шановна президіє! Від імені партії «Опозиційна платформа – За життя» я хочу висловити наше ставлення щодо цього законопроекту, який пропонується сьогодні до розгляду у Верховній Раді України.

Під час розгляду першого питання порядку денного багато виступаючих казали, що закон один для всіх. Я хочу нагадати про те, що Регламент Верховної Ради України – це також закон. Він має бути

виконаний усіма: і опозицією, і більшістю, і головуючим, і головами комітетів. Не можна, навіть, дуже добру справу робити у спосіб, який суперечить Регламенту, з порушенням строків Регламенту, з порушенням права народних депутатів на внесення альтернативних законопроектів. Станом на сьогодні строк внесення таких законопроектів ще не сплив.

Не можна розглядати і приймати такі проекти на засіданні комітету в міжсесійний період. Це також порушення Регламенту. Не можна таке важливе питання вирішувати без отримання пропозицій, думок і висновків науково-експертного середовища, адвокатських асоціацій.

Тому виконуючи функцію, яка є в опозиції (а всі ми знаємо, що головна функція опозиції – це контролювати владу, контролювати дотримання владою законодавства), я хочу сказати, що ми не будемо голосувати і підтримувати цього законопроекту, оскільки влада його хоче провести через зал засідань Верховної Ради України з порушенням Регламенту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Цимбалюк Михайло Михайлович, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

ЦИМБАЛЮК М.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Прошу передати слово Анжелі Лабунській.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово передаємо Анжелі Лабунській.

ЛАБУНСЬКА А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Добрий день, шановні колеги, шановна президіє! Добрий день, наші шановні громадяни!

Я хочу сказати, що фракція «Батьківщина» обов'язково підтримуватиме такий закон і сьогодні, і в подальшому. Якщо подивитися на список нинішніх депутатів, я дуже рада, що в ньому є багато колег-адвокатів. Думаю, що всі ми останні роки зіткнулися з тією монополією, яку попередня влада також намагалася створити в адвокатурі.

Якщо попередній промовець сказав, що, на жаль, не прийняли, то я можу сказати від багатьох колег, від багатьох громадян, слава Богу, що не прийняли того закону, який був внесений напередодні і яким збиралися запровадити реформу прокуратури. Думаю, що тут багато киян і багато тих, які добре знають, що нині тисячі адвокатів, на жаль, опинилися в конфлікті, який стосується міської колегії адвокатів, що нині люди, які взагалі не мають до того стосунку, поділити владу між собою не можуть, а адвокати приходять до суду і вже сьогодні треба обов'язково бути в реєстрі. Їх просто не допускають, тому що одні органи приймають один реєстр, а інші – інший.

Я хочу звернутися до більшості з проханням (думаю, що це буде побажання всіх виборців), щоб після скасування монополії на адвокатську практику, доступу до професії ви все-таки переглянули ще іншу складову захисту наших громадян у суді – це розміри судового збору. Тому що на сьогодні попередньою владою судовий збір був встановлений на таких відсотках, що людина, яка хоче просто звернутися за захистом своїх прав до суду, не має таких коштів сплатити цей збір. Багато хто живе в столиці, і вони не знають, що робиться в регіонах. Ви кажете: добре, безоплатна правова допомога. Але є виняткові випадки, коли надається безоплатна правова допомога. А що робити людям у селі, у маленьких містечках, де непередбачена обов'язкова правова допомога? Їм що, спочатку йти до людини з юридичною освітою і скласти позовну заяву, а тоді шукати гроші на сплату судового збору, а тоді іншому адвокату платити кошти, щоб він у суді представляв інтереси?

Я вважаю, що це дуже слушний законопроект, і це лише перша половина. Дуже прошу вас усе-таки ще переглянути, це також потребує термінового розгляду. Думаю, що під час прийняття бюджету ви виокреслите окремі категорії громадян, які будуть звільнятися від судового збору, чи через відстрочку, чи в якийсь інший спосіб сьогодні зробити для людей доступ до правосуддя. Гадаю, що це лише

перший крок стосовно адвокатури. Фракція «Батьківщина» і сьогодні, і в подальшому підтримуватиме ці зміни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Анжело Вікторівно.

Але я хотів би звернутися до колег, щоб вони з повагою ставилися до представників своїх та інших партій і все-таки працювали. Так само я це кажу і фракції «Слуга народу». Колеги, будь ласка, давайте працювати, займіть свої місця. Дякую.

Звертаюся також до інших політичних партій. Коли людина виступає з трибуни, то треба слухати, що вона каже. Дякую.

Шановні народні депутати, прошу записатися на виступи.

Папієв Михайло Миколайович, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

ПАПІЄВ М.М., секретар Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Шановні народні депутати України! Шановні громадяни України! Сьогодні такий насичений день – розгляд головних законопроектів про внесення змін до Конституції України.

Знаєте, я так радію за ваш настрій, але водночас стає сумно. Тому в мене єдине запитання: а що заважає нам розглянути ці законопроекти наступного тижня і виконати норми Конституції України і Регламенту? Чому такий поспіх і що ми вирішуємо саме голосуванням сьогодні?

Я ставлю таке просте запитання тому, що сьогоднішній розгляд не лише порушує Регламент, ви бачите, подали нам рішення комітету від 2 вересня.

У стенограмі Верховної Ради України, це вже була 2 година 12 хвилин 30 серпня, є чітко записані слова Голови Верховної Ради України, який оголосив, що початок другої сесії Верховної Ради України відбудеться 3 вересня, а першу сесію тоді ж о 2 годині 12 хвилин 30 серпня закрав.

Потім читаємо статтю 82 Конституції України, у якій чітко записано: «Верховна Рада України працює сесійно». Тобто засідання

комітету, яке відбулося 2 вересня, – це абсолютно нікчемне засідання комітету, бо це міжсесійний період. Не може Верховна Рада скликати засідання комітетів, затверджувати висновки в міжсесійний період. Подивіться Конституцію України. Це перше.

Друге. Шановні колеги (може, це питання головне буде під час розгляду в Конституційному Суді України), якщо Конституція дає мені як представнику українського народу право законодавчої ініціативи і якщо ви порушуєте моє право на внесення альтернативного законопроекту, це пряме порушення вами конституційних прав народних депутатів України, які сьогодні голосуватимуть з таких незрозумілих причин.

Я закликаю вас до єдиного. Ось дивіться, ми сьогодні проголосуємо (бо я бачу, що у вас такий абсолютно натхненний настрій), і що ми виграємо від цього? Три дні виграємо, чотири дні виграємо? Але ми могли б це саме зробити у вівторок наступного пленарного тижня (ви знаєте, календарний план затверджено), і при цьому чесно дивилися б один одному в очі і казали, що ми дотрималися Конституції України.

Таке саме питання щодо попереднього рішення, яке було прийнято. Шановні колеги, думаю, що оцей хайп швидко пройде, бо наприймаються рішення, і мені дуже не хотілося б, щоб після цього вони були б оскаржені, і це право інших...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте можливість завершити.

ПАПІЄВ М.М. ...які будуть оскаржені в Конституційному Суді України. І Конституційний Суд України змушений буде, якщо туди не буде «телефонного права», як у минулі часи, прийняти абсолютно законне рішення і скасувати ті рішення, які ви так поспіхом наголосували. Хоча в основі я їх також підтримав би.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Павловський Петро Іванович, фракція політичної партії «Слуга народу».

ПАВЛОВСЬКИЙ П.І., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).
Прошу передати слово Ірині Венедіктовій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Венедіктова, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

ВЕНЕДІКТОВА І.В. Дуже дякую, що передали мені слово. Насправді дуже гарно продовжити після такої позиції колеги. Що стосується порушення прав народних депутатів подавати альтернативні законопроекти. Шановні народні депутати, у будь-якому разі подавайте альтернативні проекти. Ви пам'ятаєте, у нас є ці зміни до Конституції – необхідно зібрати 150 підписів і внести законопроект. Щойно це відбудеться, ми відразу ж зберемося і розглянемо даний законопроект. Це перше.

Друге. Комітет у жодному разі не розглядав законопроекту по суті. Питання стояло (у вас ці матеріали на руках) щодо включення до порядку денного, щоб передати до Конституційного Суду України для одержання висновку. Чи ми проти того, щоб такий важливий законопроект передався на висновок Конституційного Суду? Ні, звичайно, не проти. Тому немає ані жодних порушень, ані жодних обмежень прав народних депутатів, продовжуємо працювати в такому дуже швидкому, але абсолютно законному темпі. Це по-перше.

По-друге, що стосується безпосередньо так званого скасування адвокатської монополії. Йдеться про доступ до правосуддя. Ми розуміємо, що Україна – це держава номер один у Європі, до якої дуже багато питань щодо доступу до правосуддя. Тому в такий спосіб ми надаємо більше можливостей нашим громадянам отримувати справедливі правосудні рішення.

Дуже дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, у нас зараз завантажуються система «Рада».

Позафракційні, прошу до слова. Народний депутате Вельможний, будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, виборчий округ № 112. Свою думку щодо даного законопроекту я як член Комітету з питань правової політики висловив, а зараз передаю слово народному депутату пані Климпуш-Цинцадзе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Климпуш-Цинцадзе, будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України з Європейським Союзом (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дуже дякую. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Я хотіла б звернути вашу увагу, що, окрім головного комітету, ці зміни до Конституції також розглядалися кількома додатковими комітетами, зокрема, Комітетом з питань бюджету, Комітетом з питань антикорупційної політики і Комітетом, який я очолюю, з питань інтеграції України з Європейським Союзом.

Тому я хотіла б звернутися до народних депутатів і до вас, пане Голово, із проханням під час голосування врахувати це питання щодо всіх змін до Конституції України. Комітет з питань інтеграції України з Європейським Союзом, беручи до уваги, що положення проектів всіх цих законів стосуються демократичних принципів, верховенства права і функціонування демократичних інституцій у державі, ухвалив рішення, що вважає за доцільне звернутися до Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо отримання висновку про відповідність проекту закону європейським стандартам та цінностям.

А також виходячи з того, що ці законопроекти не пройшли широкого обговорення серед населення, серед різних груп, інтереси яких зачіпають ці законопроекти, оскільки не було створено Конституційної комісії, яка могла б ініціювати такі зміни після ґрунтового обговорення, ми ініціюємо спільні слухання разом з Комітетом з питань правової політики з широким залученням і громадськості, і міжнародних експертів.

Ми сподіваємося, що колеги з іншого комітету підуть нам на зустріч, розуміючи вагомість запропонованих Президентом України усіх змін, які пропонуються сьогодні розглянути.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До заключного слова запрошується народний депутат України, представник Президента України в Конституційному Суді України Федір Володимирович Веніславський.

Федоре Володимировичу, будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановні народні депутати, перепрощую, були політичні дискусії з нашими політичними опонентами, тому трохи замешкався. Що стосується законопроекту про зняття адвокатської монополії і про ті зауваження, які нам щойно говорили наші колеги, я хочу зазначити таке.

Підкреслюю, що сьогодні Верховна Рада України до розгляду законопроекту про внесення змін до Конституції України не приступає. Конституційний Суд України говорить про те, що підставою для визнання закону неконституційним є порушення конституційної процедури його розгляду, ухвалення та набрання чинності. У Конституції є імперативна вимога, що законопроект про внесення змін до Конституції може розглядатися Верховною Радою України (підкреслюю, це пряма норма Конституції) після отримання висновку Конституційного Суду України. Норми Регламенту, які передбачають, що можуть бути якісь інші моменти, у даному разі для нас, з точки зору конституційності, оцінки на предмет конституційності, значення не мають.

Що стосується альтернативних законопроектів, шановні, жодного обмеження права народних депутатів України, про що уже було заявлено моєю колегою Венедіктовою, на подання альтернативних проектів у даному разі не встановлено. Народні депутати можуть спокійно зібрати необхідну кількість голосів для включення законопроекту, і він буде розглянутий Верховною Радою України.

Тому я прошу народних депутатів України проголосувати за включення законопроекту щодо скасування адвокатської монополії до

порядку денного сесії і направлення до Конституційного Суду для отримання висновку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую (*Оплески*).

Для заключного слова запрошується Олександр Олександрович Мережко.

МЕРЕЖКО О.О. Шановні колеги, я вивчав це питання з наукової точки зору, з точки зору порівняльного права, історичної точки зору і дійшов висновку як науковець, що цей проект є насправді прогресивним, який дає можливість для пересічного громадянина в Україні ефективно захистити свої права.

Я вважаю, що питання скасування адвокатської монополії треба розглядати не лише з точки зору професійних кіл адвокатів. Безумовно, маємо врахувати їх точку зору, але треба орієнтуватися передусім на пересічного громадянина. Держава не повинна нав'язувати монополію, а повинна давати можливість (хоча тут є і певний ризик, я погоджуюся з тим) громадянину самостійно обирати механізми захисту своїх прав. Тому приєднуюся до думки своїх колег і прошу підтримати цей законопроект.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Олександровичу.

Шановні колеги, прошу вставити картки та підготуватися до голосування. Переходимо до прийняття рішення.

Відповідно до статті 146 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про включення до порядку денного другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) і про його направлення до Конституційного Суду України» ([№ 1013/П](#)) в цілому. Прошу народних депутатів підтримати та голосувати.

«За» – 337.

Рішення прийнято.

Проголосували за – 337, проти – 1, утрималися – 28. Дякую (*Оплески*).

Покажіть, будь ласка, по фракціях і групах.
Постанову прийнято в цілому.

Шановні народні депутати, пропоную перейти до наступного питання.

На ваш розгляд вноситься проект Закону «Про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань)» ([№ 1014](#)).

Відповідно до вимог частини першої статті 146 Регламенту питання розглядається за процедурою повного обговорення.

Слово для доповіді надається народному депутату України, представнику Президента України в Конституційному Суді України Веніславському Федору Володимировичу.

Федоре Володимировичу, запрошую вас до слова.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановні народні депутати України! Президентом внесено на розгляд до парламенту законопроект № 1014, зареєстрований у Верховній Раді України, про внесення змін до статті 106 Конституції України, що передбачатиме після їх набрання чинності право Президента України утворювати два види органів державної влади.

Перший вид органів – незалежні регулятори, які здійснюють державне регулювання, моніторинг за діяльністю суб'єктів господарювання в окремих сферах.

Про що йдеться? Мова йде про те, що за чинними законами...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, будь ласка, давайте трохи тихіше. Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Йдеться про те, що за чинними законами України Президент має право призначати на посади, звільняти з посад, утворювати певні регуляторні органи. Але Конституція

України передбачає, що Президент України здійснює виключно повноваження, передбачені Конституцією України.

На цій підставі Конституційний Суд України визнав таким, що не відповідає Конституції України Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» на тій підставі, що Президент України не має конституційного права утворювати такий орган.

Окрім державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, незалежні регуляторні органи можуть здійснювати моніторинг, державне регулювання, контроль також в інших сферах. Наприклад, це ринок фінансових послуг, ринок обігу цінних паперів, ринок інформатизаційних послуг тощо.

Відповідно щоб ми не ставили під сумнів можливість утворення таких органів і можливість формування їхнього персонального складу з боку Президента України, пропонується доповнити статтю 106 саме цим положенням, про яке мовиться.

Окрім того, на сьогодні є закон, який регламентує діяльність Національного антикорупційного бюро України і Державного бюро розслідувань. За чинними законами, які ухвалила Верховна Рада України, також передбачено, що Президент у порядку, визначеному цим законом, має право призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань. Процедура виписана законом, але у статті 106 Конституції України на сьогодні повноваження Президента України призначати на такі посади в таких дуже важливих для Української держави органах, які забезпечують боротьбу з корупцією, і відповідно у правоохоронному органі, який є центральним органом державної виконавчої влади – Державне бюро розслідувань, відсутні. Саме тому пропонується доповнити Конституцію України, щоб уникнути можливостей ініціювання в Конституційному Суді України і розгляду Конституційним Судом питання про неконституційність відповідних повноважень Президента.

Щодо цього законопроекту також надано висновок профільного Комітету з питань правової політики, який є у всіх народних депутатів. Тому просимо цей законопроект включити до порядку денного і направити до Конституційного Суду для отримання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157, 158 Конституції України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федоре Володимировичу.

Чи будуть запитання до доповідача? Так.

Запишіться, будь ласка, на виступи в обговоренні цього питання.

Бондар Михайло Леонтійович, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

БОНДАР М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Передайте, будь ласка, слово Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руслане Князевич, будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую. Шановний Федоре Володимировичу, дякую вам за фахову та цікаву дискусію, яку ми розпочали вчора на засіданні комітету, сьогодні продовжили у сесійній залі.

Я вам учора ставив запитання, думаю, що сьогодні є сенс його повторити. Ви пам'ятаєте про те, що в 2014 році Венеціанська комісія розглядала схожу норму проекту закону про внесення змін до Конституції, де вже передбачалася можливість призначення керівника Державного бюро розслідувань. На той час не було ще Національного антикорупційного бюро, тому вони не могли дати своєї оцінки. Але дали свою оцінку в царині Державного бюро розслідувань.

Так ось, Венеціанська комісія зазначила, що такого роду одноособове призначення Президентом є грубим порушенням стандартів Ради Європи і порекомендували Україні на перспективу долучити до цього процесу обов'язково представницький орган Верховної Ради України, як це вже передбачено Конституцією України для призначення Голови Служби безпеки України, бо парламент призначає і звільняє його за поданням Президента, і для призначення та звільнення Президентом України Генерального прокурора за погодженням з парламентом.

Чи не вважаєте ви за доцільне виконати цю рекомендацію Венеціанської комісії і запровадити аналогічну процедуру відповідно для керівництва НАБУ і ДБР?

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дякую за запитання.

Продовжимо вчорашню дискусію, як ви правильно сказали. Учора на засіданні Комітету з питань правової політики я вже казав, що участь Верховної Ради України, окрім того, що це єдиний орган законодавчої влади, є органом фактично політичного представництва, що означає, що ми тим самим на органи, які мають забезпечувати боротьбу з корупцією і здійснювати досудове розслідування в певних сферах злочинів, які віднесені до їхньої компетенції, на призначення цих керівників матимемо проекцію політичної доцільності.

Тому ми вважаємо, що для забезпечення максимальної незалежності цих органів саме така процедура, яка виписана в тому проекті, який внесений Президентом, є найоптимальнішою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Белькова Ольга Валентинівна, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

БЄЛЬКОВА О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, пане Голово. Дякую доповідачу.

У мене таке запитання. Дійсно, є дуже важливим врегулювання інституційного статусу в Конституції України всіх регуляторів і всіх колегіальних органів. Водночас я здивована тим, що ви посилалися на рішення Конституційного Суду України, який давав роз'яснення щодо енергорегулятора – НКРЕКП.

Але в тому самому рішенні було також зазначено про необхідність врегулювання повноважень Верховної Ради України, тим паче що саме в цьому законопроекті це питання не зачіпається. Думаю, що наступним проектом від Президента України буде також і вказаний законопроект, який унормував би повноваження Верховної Ради України. Я щиро сподіваюся, що роль Верховної Ради України не буде нівелюватися у питаннях призначення всіх колегіальних органів. Будь ласка, скажіть, коли цей законопроект буде подано?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановні народні депутати, нагадую, що відповідно до Конституції України суб'єктом подання законопроекту про внесення змін до Конституції України є не менше як

150 народних депутатів України, окрім Президента. Якщо ваша політична сила вважає за необхідне внести проект, який передбачить участь Верховної Ради України у формуванні керівного складу Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, то можна скористатися правом народних депутатів і внести відповідний законопроект на розгляд Верховної Ради України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Шановний пане доповідачу, скажіть, будь ласка, цей законопроект передбачає створення регуляторних органів Президентом України? У такий спосіб розлоге формулювання, яке там пропонується, суттєво розширює повноваження Президента України і відповідно потенційно створює дисбаланс між гілками влади в нашій державі.

Скажіть, будь ласка, як ви можете це аргументувати і наскільки ви бачите цю загрозу розбалансування Конституції України? Це перше.

Друге. Хотіла б знову-таки вже від імені Комітету з питань інтеграції України з Європейським Союзом наголосити на нашій рекомендації все-таки надіслати і цей законопроект на висновок і аналіз Венеціанської комісії.

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дякую за запитання.

Що стосується вашого першого запитання про розбалансування повноважень органів державної влади. Жодних розбалансувань повноважень у даному разі не буде. Ми, я маю на увазі команду Президента, яка внесла цей законопроект, визнавши як невідкладним, лише усуває ті дисбаланси, які були закладені попередньою владою. Попередня влада ухвалила закони «Про Державне бюро розслідувань», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» тощо, у яких прямо передбачено всупереч вимогам Конституції України, що Президент призначає цих осіб, тим

самим, заклавши міну під легітимністю дій Президента. Для того щоб таких сумнівів легітимності дій Президента щодо призначення відповідних посадових осіб не було і пропонується цей законопроект.

Що стосується звернення до Венеціанської комісії, то це повноваження парламенту. Вносьте пропозиції, парламент проголосує.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федоре Володимировичу.

Шановні колеги, слово для співдоповіді надається члену Комітету з питань правової політики Олексію Володимировичу Кучеру.

КУЧЕР О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 179, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, колеги. Я повністю підтримую позицію доповідача. До того як оголосити свою позицію, хочу зазначити, виходячи з тієї дискусії, яка склалася. Це, по суті, риторичне питання. Шановні колеги попереднього скликання, коли Президент Порошенко призначав у неконституційний спосіб і створював відповідні органи, де ви були з цими запитаннями? Ви можете надати таку відповідь?

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики за дорученням Голови Верховної Ради України від 30 серпня 2019 року розглянув на своєму засіданні 2 вересня 2019 року (протокол № 2) поданий Президентом України як невідкладний законопроект «Про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань)» (№ 1014 від 29 серпня 2019 року) та встановив таке.

Метою запропонованих законопроектом змін є оптимізація повноважень глави держави з метою закріплення за ним реальних повноважень щодо утворення незалежних регуляторних органів, Національного антикорупційного бюро України, призначення на посади та звільнення з посад членів незалежних регуляторних органів, Директора Національного антикорупційного бюро України та Директора Державного бюро розслідувань.

Пропонується утворювати відповідно до закону Національне антикорупційне бюро, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України та Директора Державного бюро розслідувань, утворювати незалежні регуляторні органи, що здійснюють державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання в окремих сферах, призначати на посади та звільняти з посад їх членів у порядку, визначеному законом України.

Відповідно до частини другої статті 145 Регламенту Верховної Ради України в межах предмета відання комітет зробив такі висновки.

Згідно зі статтею 154 Основного Закону України законопроект поданий до Верховної Ради України належним суб'єктом права законодавчої ініціативи – Президентом України.

Комітет вважає, що законопроект відповідає вимогам статті 156 Конституції України, відповідно до якої повторне подання законопроекту про внесення змін до розділів I, III, XIII Конституції України з одного й того самого питання можливе лише до Верховної Ради України наступного скликання.

У комітеті є підстави вважати, що положення законопроекту відповідають вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Прийняття такого закону закріпить за Президентом України реальні повноваження щодо утворення незалежних регуляторних органів.

На думку комітету, положення законопроекту викладені повно, чітко, є несуперечливими та дадуть змогу системно регулювати відповідні суспільні відносини на конституційному рівні.

Законопроект не потребуватиме прийняття до нього пропозицій і поправок, у тому числі редакційно-уточнювального характеру. Я підкреслюю, що вчора жодних поправок від наших політичних опонентів не надходило.

Комітет вважає, що недоцільно направляти законопроект на наукову, юридичну чи іншу експертизу до прийняття Верховною Радою України постанови про звернення до Конституційного Суду України.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 146 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики рекомендує Верховній Раді України поданий Президентом України як невідкладний проект Закону «Про внесення змін до статті 106 Конституції

України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань)» (№ 1014 від 29 серпня 2019 року) включити до порядку денного другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та направити до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Доповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено мене, члена комітету Олексія Кучера.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Володимировичу.

Якщо ви не заперечуєте, пропоную одразу перейти до обговорення (*Шум у залі*). Запитання до доповідача? Добре.

Запишіться, будь ласка, на запитання до доповідача.

Белькова Ольга Валентинівна, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

БЄЛЬКОВА О.В. Дякую, пане Голово. Усе-таки хотіла б отримати відповідь від партії влади. Чи бачить партія влади сьогодні бодай якусь участь єдиного органу законодавчої влади – Верховної Ради України в подальшому створенні всіх колегіальних органів? Щойно доповідач сказав, що ми є опонентами. Я так не думаю.

Вважаю, що поданий сьогодні законопроект є таким, який можна було б підтримати. Разом з тим запитую, чи буде подібний законопроект щодо врегулювання норм усіх повноважень Верховної Ради України, чи віднині лише Президент буде визначати все те, до чого раніше, у тому числі, долучалася й Верховна Рада України? Дайте, будь ласка, відповідь.

Дякую.

КУЧЕР О.В. Дякую.

Щойно мій колега вже відповідав на ваше запитання. Відповідь досить проста. У вас є право законодавчої ініціативи. Будь ласка, якщо ви вважаєте, що це необхідно ініціювати найближчим часом, – ініціюйте.

Ми сьогодні розглядаємо саме цей законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Величкович Микола Романович, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ВЕЛИЧКОВИЧ М.Р. Прошу передати слово Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руслане Князевичу, будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую, шановний пане Миколо.

Шановний доповідачу! Я не знаю, чи ви зможете відповісти, бо я не встиг поставити це запитання представнику суб'єкта права законодавчої ініціативи, але запитання таке. Скажіть, будь ласка, чому в проекті, який внесений суб'єктом права законодавчої ініціативи, передбачено можливість призначення двох керівників, але утворення чомусь лише одного органу? Хоча в нас ДБР і НАБУ утворені вже за законом.

Разом з тим, чомусь переутворювати ДБР не збираються, а переутворювати, я так розумію, всупереч тому, що орган уже утворений, НАБУ збираються, чи в цьому задум законопроекту, чи тут просто якась технічна помилка закралася?

Дякую.

КУЧЕР О.В. Шановний колего, мені незрозуміло, чому не порушували ви питання по суті на засіданні комітету? Ви про щось розмовляли, про якісь речі, ми голосували і ухвалили рішення все-таки продовжити засідання.

Однак відповідаючи на ваше запитання, ця редакція на сьогодні є. Ми розуміємо, що питання створення Національного антикорупційного бюро України було сумнівним. Я зараз не повідомлятиму, конституційне воно чи неконституційне. Разом з тим, виходячи з того рішення Конституційного Суду України, воно сумнівне.

Враховуючи таку позицію і було запропоновано наділити правом Президента України все-таки створювати цей орган.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Додатково для пояснення надається слово Веніславському Федору Володимировичу, 1 хвилина.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановні народні депутати! Хочу пояснити відповідь на те запитання, яке щойно поставив пан Князевич. Мова йде про те, що Національне антикорупційне бюро України – це окремий орган з окремими функціями.

Коли ми кажемо про Державне бюро розслідувань, то це центральний орган державної виконавчої влади, який утворюється відповідно до Конституції України в порядку, визначеному законом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається Бондарю Михайлу Леонтійовичу, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

БОНДАР М.Л. Передайте, будь ласка, слово Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич, будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Шановний представнику суб'єкта права законодавчої ініціативи, я з вами погодився б, якщо утворення органу виконавчої влади було відповідно до Конституції України. Але його було створено за законом у такий самий спосіб, як і Національне антикорупційне бюро України. Вони ідентичні за правовою природою створення. Зараз ви ставите під сумнів природу створення Національного антикорупційного бюро, і як сказав щойно ваш представник з трибуни, вважаєте неконституційним створення Національного антикорупційного бюро України, що означатиме його ліквідацію і утворення нового органу. Ось у чому насправді задумка.

КУЧЕР О.В. Шановний колего, я про це не повідомляв. Не треба перекручувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я пропоную перейти до обговорення (*Шум у залі*). Не буде часу на відповіді. Добре.

Сергій Володимирович Власенко, депутатська фракція Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

ВЛАСЕНКО С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, пане Голово. Насправді за багато років у парламенті я вперше стикаюся з логікою, коли доповідач каже, що в нас є сумнівний, з точки зору конституційності, закон, то він не пропонує скасувати його, а пропонує Конституцію підлаштувати під закон, який є сумнівним. З такою логікою я взагалі вперше стикаюся. Це перше.

Друге. Нам кажуть про те, що Президент України буде створювати і ліквідовувати незалежні органи. Якщо Президент буде їх створювати і ліквідовувати, скажіть мені, а звідки вони стануть незалежними? *(Оплески)*.

Третє. Це були питання риторичні, а в мене запитання до доповідача. Поясніть, будь ласка, навіщо Президенту України потрібні ці повноваження? Якщо ви мені поставите зустрічне запитання: що ми робили, коли приймалися ці закони? Я вам відповім заздалегідь: я писав заяву до прокуратури про незаконність і узурпацію влади Порошенком *(Оплески)*.

КУЧЕР О.В. Дякую.

Шановні колеги, щодо процедури. Хочу звернути увагу на те, що і попередні промовці і ви мені зараз поставили запитання щодо призначення. Ми визначаємо, що Президент призначає, але процедуру ми можемо визначити з вами. Ви ж розумієте, що ця процедура може бути визначена на законодавчому рівні. Це відповідний фільтр, якщо посилатися на ті претензії, які ви виклали, через який проходитиме відповідний суб'єкт.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олексію Володимировичу, дякую вам за доповідь.

Шановні народні депутати, переходимо до обговорення питання. Прошу записатися на виступи від депутатських фракцій і груп.

Шуфрич Нестор Іванович, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий.

Шановні колеги, з 2000 року я борюся за те, щоб ми, справді, перетворилися з президентської країни у парламентську. Значний крок ми зробили у 2006 році. У 2004 році проголосували, у 2006 році реалізували перший крок до парламентської держави.

Спроба відійти від цього у 2010 році, коли через доволі волонтерне рішення Конституційного Суду України повернули Януковичу президентські повноваження Кучми, усе це завершилося трагедією 2014 року.

Сьогодні ми вболіваємо за те, щоб продовжити шлях до прозорості, демократії. І ці законодавчі ініціативи викликають у мене великий подив.

Перше. Що стосується керівників ДБР та НАБУ. Написано, що Президент призначає відповідно до законів України.

Я подивився інші повноваження щодо призначення або звільнення, то там чітко виписано, хто подає відповідне подання на призначення або звільнення і стосовно керівника Служби безпеки України, і Генерального прокурора та інших посадових осіб.

У даному разі незрозуміло. Я можу навіть припустити, що це буде суто формальне подання, і фактично Президент України отримає можливість призначати керівників тих органів, які мають контролювати, у тому числі, і його, і нашу діяльність. Так у який спосіб вони тоді контролюватимуть це, якщо будуть напряду залежні від Президента України?

Друге – щодо регуляторних органів та інших, можливо, створених відповідних структур.

Скажіть, будь ласка, а чи є це повноваженнями, виписаними в Конституції України, – створювати і призначати відповідно членів та керівників органів, які мають виключно економічний характер своєї діяльності? Чи не є це наші з вами повноваження – Верховної Ради України, профільних комітетів у парламентській республіці або Кабінету Міністрів України, який є фактично продовженням коаліції і несе відповідальність спільно з коаліцією?

Я вважаю, що нинішні законопроекти є недоречними, невчасними і такими, які сьогодні повертають нас до шляху авторитаризму, а не до парламентської демократії.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується Белькова Ольга Валентинівна, фракція політичної партії «Всеукраїнське об'єднання...

Кожем'якін Андрій Анатолійович, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

КОЖЕМ'ЯКІН А.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний Голово! Шановні колеги! Законопроект «Про Державне бюро розслідувань» подавався мною особисто та членами Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності з 2012 року. Ми працювали над цим законопроектом чотири роки разом з експертами та вищими посадовими особами Європейського Союзу, а також Венеціанською комісією.

Рада Європи доклала значних зусиль, щоб ми його прийняли з огляду на той стан катувань та нелюдського поводження з боку правоохоронців, що дуже чітко й конкретно проявився під час розгону студентів 2013 року. Лише в 2015 році нам вдалося досягти компромісу щодо його прийняття за умови, що Директор Державного бюро розслідувань призначався Президентом за поданням Прем'єр-міністра після проведення відповідного конкурсу. Це був компроміс між фракцією «Блок Петра Порошенка», яка відстоювала інтереси Президента, звичайно, а також фракцією «Народний фронт», яка захищала інтереси Прем'єр-міністра.

Тому зараз, щоб не виникало ні в кого питань щодо конституційності цього правоохоронного органу та законності його очільника (в нас є монобільшість партії «Слуги народу» – президентської фракції), ми повинні виписати це в Конституції України.

Тому наша фракція підтримуватиме внесення відповідних змін до Конституції України щодо повноваження Президента призначати та звільняти Директора Державного бюро розслідувань у порядку, визначеному законом.

Дякую за увагу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Анатолійовичу.

Кісель Юрій Григорович, фракція політичної партії «Слуга народу».

КІСЄЛЬ Ю.Г., голова Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Ірині Венедіктовій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Венедіктова. Будь ласка.

ВЕНЕДІКТОВА І.В. Дуже дякую, колеги, за надане слово. Ми сьогодні розглядаємо можливість включення до порядку денного і направлення до Конституційного Суду проекту Закону «Про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань)».

Я повністю прочитала назву законопроекту, у якому йдеться про те, що зараз Президент як суб'єкт права законодавчої ініціативи, якого підтримали 73 відсотки людей, які прийшли на вибори, проводить абсолютно чесно свою політику і запроваджує в життя програмні положення своєї програми. У чому в нас тут проблема, де ми бачимо дисбаланс певних гілок влади?

Як на мене, це певна абсолютно чесна й зрозуміла позиція. Якщо в наших колег у парламенті є інші думки щодо того, як проводити ці зміни до статті 106, або щодо того, що взагалі не треба їх проводити, будь ласка, скористайтеся своїм правом, подайте законопроект, і давайте будемо його обговорювати. Це так само буде чесно й справедливо.

Тому на сьогодні мені, звичайно, дуже приємно, що колеги-парламентарії після того, як проголосували за зняття із себе недоторканності, почали дуже турбуватися про те, у який спосіб будуть створюватися, ліквідуватися правоохоронні органи. Якщо б ви раніше про це думали, то, можливо, народ України не порушував би кожного разу оці всі питання на зустрічах з виборцями, розумієте?

Тому, слава Богу, до вас це так само починає доходити, як і до простих смертних.

А на сьогодні, я вважаю, у нас є всі підстави включити цей законопроект до порядку денного, направити до Конституційного Суду України. Жодних проблем з цим у нас не може бути.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Рахманін Сергій Іванович, фракція політичної партії...

Вакарчук Святослав Іванович, фракція політичної партії «Голос».

ВАКАРЧУК С.І. Шановні колеги, є така чудова фраза зі Святого Письма: «Благими намірами вистелена дорога в пекло». Я хотів би, щоб сьогодні в цьому залі ми пам'ятали про неї кожну хвилину. Тому що, без сумнівів (а я не ставлю під сумнів те, що всі депутати в цьому залі хочуть кращого для нашої країни), під благими намірами часто ховається велика небезпека.

Поданий зараз на розгляд Верховної Ради України законопроект насправді є небезпечним, тому що він порушує і так хиткий баланс, і систему стримувань та противаг, що існує в українській владі і що ми так важко демократично вибудовуємо.

Я хочу нагадати, що демократія і свобода – це найбільше досягнення України за останні 28 років. Це те, чим ми, справді, можемо пишатися, це те, що дозволило нам сьогодні, у тому числі, мати саме такий новий склад Верховної Ради України. І якщо попередній закон, який я вважаю нашою спільною перемогою, – закон про скасування депутатської недоторканності, який ми сьогодні прийняли, відновлює справедливість, і нарешті ця справедливість рівних всіх перед законом буде панувати в нашій державі, то запропоновані зміни до Конституції України, які ми розглядаємо зараз, створюють небезпечний прецедент і першу ознаку узурпації влади. Не можна наділяти невластивими собі функціями будь-кого в цій країні, навіть главу держави. Тому право, яке надається Президенту, призначати керівників НАБУ і ДБР, а також створювати в необмеженій кількості різні регуляторні органи, є небезпечним. Для фракції «Голос» це є червоною лінією.

Ми завжди виступатимемо за те, щоб усі гілки влади були збалансовані й кожен займався властивою собі функцією. Ми, безумовно, не вважаємо за потрібне подавати таку редакцію змін до Конституції України на розгляд до Конституційного Суду і голосувати її.
Дякую(*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Вікторія Петрівна Сюмар, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

СЮМАР В.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Дуже складно якось оперувати аргументами, тому що коли говориш про Регламент, нам кажуть, що це якісь формалізми. Колеги, це не формалізми – це закон України. Коли кажеш, що термін на подання альтернативного законопроекту передбачається Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» і становить 14 днів, а нам кажуть, що ви не подали поправок. А як ми могли їх подати, якщо ви засідання комітету провели взагалі між сесіями і через кілька днів? Тому з аргументами дуже складно.

Нам зрозумілі причини подання цього проекту змін до Конституції України. З одного боку, дійсно, існує правова лакуна в Конституції щодо права Президента призначати керівників НАБУ і ДБР, з іншого – ви знаєте, отут вам багато колег з попереднього скликання вже розказували, як ми боролися щодо законів про НАБУ і ДБР.

Ключовою позицією там була – незалежність цих органів. Незалежність. Тому що насправді обираються вони незалежними конкурсними комісіями. А Президент отримає право практично поставити свій підпис. І отут про конкурсні умови якось забули згадати, а це було базовим принциповим пунктом при призначенні НАБУ і ДБР. Але, напевно, це не ключова і не головна позиція тут. Ключова позиція, звісно, – це незалежні регуляторні органи, які здійснюють державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання.

У розділі V Конституції України чітко зазначені повноваження Президента України. Там є повноваження, які стосуються сфери безпеки і оборони, там є повноваження, які стосуються зовнішньої політики. У нас все так добре з безпекою і обороною? У нас уже не стріляють на сході? Нам потрібні додаткові повноваження у сфері господарювання і сфері економіки? У нас усе чудово із зовнішньою політикою?

Ми зараз можемо втратити ключового свідка по справі збиття МН17 і Росію вивести із Гаазького трибуналу. Ми про це зараз не говоримо, а говоримо про те, що нам потрібні додаткові функції Президента для господарської діяльності. Я нагадаю, в якого Президента були такі повноваження. Це був Леонід Данилович Кучма. Закінчилося Помаранчевою революцією.

Далі. Через Конституційний Суд України повернув собі повноваження Кучми Віктор Федорович Янукович. Поїхав на Ростов.

Тому пропозиція. Давайте не робити дурниць, давайте виконувати, а не гвалтувати ось цю книжечку, спробуємо по ній пожити, поважати один одного, а не пробувати відразу натягнути на себе купу повноважень, щоб створювати органи, перелік яких ви навіть не подаєте. А це реально правове беззаконня.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. До слова запрошується Батенко Тарас Іванович, депутатська група «За майбутнє».

БАТЕНКО Т.І. Колеги, демократія є найгірша форма правління, якщо не брати до уваги усіх решту, про які ми вже знаємо. Вінстон Черчилль – сильний прем'єр сильної парламентської демократії. Ми зараз говоримо навіть не про права меншості, навіть не про права опозиції. Опозиція свої права має регулювати окремим законом, на який, на жаль, український парламент за 27 років своєї роботи так і не спромігся. Ні європейської практики, ні української практики. Ми говоримо про права парламенту в цілому як окремої гілки влади.

Тому я вважаю, що депутатська група «За майбутнє» своє ставлення до змін до Основного Закону – Конституції України визначатиме тим, що ми живемо в парламентсько-президентській державі.

Ми визнаємо, що повноваження Президента України щодо НАБУ і ДБР є обґрунтованими в плані закріплення в Конституції України, але не можемо погодитися з тим, що формулювання другої частини законопроекту щодо утворення незалежних регуляторних органів є невразливими.

Друзі, Президент не може одноосібно, без участі Верховної Ради України – незалежного парламенту створювати вказані регуляторні антикорупційні органи. Це перекреслює європейську практику, на яку ми останні роки посилалися.

Тому вбачається за необхідне порушити питання про доповнення другої частини цього подання нормою, що Президент створює такі органи відповідно до закону за аналогією з нормою першої частини законопроекту щодо НАБУ. У такий спосіб будемо до цього процесу залучені ми – Верховна Рада України.

На користь цієї позиції, про що вже лунало сьогодні з трибуни, свідчить нещодавнє рішення, як ви знаєте, Конституційного Суду України, відповідно до якого визнано неконституційним створення колишнім Президентом України у 2014 році Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Давайте не повторювати помилок минулого.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи народних депутатів України.

Культенко Артем Валерійович, фракція політичної партії «Слуга народу».

КУЛЬТЕНКО А.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день! Прошу передати слово Герусу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Герус. Будь ласка.

ГЕРУС А.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Хочу звернути увагу на те, що за останні п'ять років в Україні Президентом було створено кілька регуляторних органів: це НКРЕКП, НКРЗІ, НКЦПФР. В Україні також був прийнятий Закон «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг». Тому на сьогодні ми вже маємо ситуацію, яка де-факто є нерегульованою чинним законодавством. Хочу звернути увагу на те, що рішення Конституційного Суду України, яке було прийнято у липні цього року, говорить про те, що наша тарифна комісія НКРЕКП втрачає свої повноваження і стає неконституційною з 1 січня. У такий спосіб ми можемо отримати такий певний правовий вакуум і колапс, коли посеред зими в січні в нас буде непрацююча енергетична комісія. Ми повинні розуміти, що маємо закладені міни, що можуть бути визнаними неконституційними і всі інші відповідні регуляторні органи. Тому на сьогодні нам важливо прийняти цей законопроект не стільки для того, щоб дати якісь додаткові повноваження, як для того, щоб врегулювати ту ситуацію, яка де-факто існує останні п'ять років, і Президент здійснював відповідні призначення, і Президент утворював відповідні комісії.

Тому хочу закликати, щоб ми сьогодні обов'язково всі проголосували, щоб у нас не виникало таких потенційних колапсів у майбутньому. Я хочу, щоб це підтримали, зокрема, ті депутати попереднього скликання, які вже приймали закон про НКРЕКП, що визнаний неконституційним, тому що тепер ми виправляємо ті помилки рішень останніх п'яти років, які відбувалися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Соболев Сергій Владиславович.

Белькова Ольга, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

БЄЛЬКОВА О.В. Дуже дякую, пане Голово. Дуже дякую попередньому спікеру і дякую за ту роботу, яку ми вели за моєї

попередньої каденції, коли я була депутатом, яка відповідала за робочу групу щодо тієї комісії, про яку ви щойно говорили. Я сподіваюся, ви пам'ятаєте, що саме питання призначення і звільнення членів НКРЕКП було одним з тих, яке розділяло Верховну Раду України.

Я сподіваюся, ви також пам'ятаєте, що саме тоді це рішення було прийнято під величезним тиском усіх експертів, і ми дійшли компромісу, який згодом мав би бути врегульований у Конституції України.

Звертаю вашу увагу на те, що я сьогодні двічі, колеги, наголосила на тому, що Верховна Рада України – це єдиний орган законодавчої влади, і свого роду ми є гарантією незалежності, що жоден Президент, незалежно яке його прізвище: чи це сьогодні ваш Президент, чи інший, не узурпує владу і одноосібно не буде приймати рішення щодо найважливіших органів державної влади в цій країні.

Тому фракція «Батьківщина», звичайно, підтримує врегулювання однієї з колізій, яка сталася внаслідок прийняття, наприклад, законів про НАБУ, ДБР тощо.

Але колеги, для того щоб бути слугами народу, треба мати й повноваження, щоб цю службу нести. Чому ж ви, депутати влади, не порушуєте питання, яке є законним: чи буде Верховна Рада України надалі мати реальні повноваження, як і Президент? Ми не заперечуємо президентські повноваження. Але Верховна Рада сьогодні також за роз'ясненням Конституційного Суду не має достатньо повноважень.

Сьогодні вам видається, що ми є опонентами, але насправді ми всі разом маємо бути гарантами того, що жодної узурпації влади ніколи не відбудеться.

Як я голосувала за закон про комісію в попередньому скликанні, так і сьогодні і з вашим, і моїм Президентом я відстоюю ті самі позиції. Я бажаю вам відстоювати свою позицію за різних каденцій, незалежно від того, чи ви в кулуарах, чи в партії влади. Тому саме партія влади повинна ініціювати збір 150 підписів для того, щоб депутати були депутатами не лише недоторканими, а й дієвими.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Відповідно до частини сьомої статті 28 Регламенту продовжую наше засідання на 15 хвилин.

Слово надається Федіні Софії Романівні.

Олексій Гончаренко, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Дякую. Шановні друзі! Я, знаєте, якось не міг зрозуміти, нащо ми ось саме сьогодні на порушення процедур дуже правильну річ голосували. Я завжди голосував за зняття депутатської недоторканності. Але чому саме ось зараз і одночасно з іншими конституційними змінами? Нарешті, я зрозумів, у чому задум «сценаристів». А задум такий. Щоб під гарною міною і гарним виглядом, справді, важливої справи – ліквідації інституту депутатської недоторканності, поділу громадян України на панів та холопів – протягнути кілька інших речей, які вже не такі правильні. Це м'яко кажучи. Одна з них – це те, що зараз ми розглядаємо. Фактично пропонується «вбити» незалежність антикорупційних органів: Національного антикорупційного бюро України і Державного бюро розслідувань.

Саме про це йдеться. Якщо це не так, то в мене просте запитання до Президента України, на жаль, він пішов. Чому ж він не вніс тоді до тексту згадку про незалежні процедури відбору кандидатів на посади Директора ДБР і Директора НАБУ, якщо це не про вбивство незалежності цих органів, якщо це не про авторитарну владу? Це перше.

Друге запитання. Президента України обрав народ України на певні повноваження. Коли громадяни України обирали Володимира Зеленського Президентом України, цих повноважень у Президента України не було. І навіть якщо зараз ми хочемо це розглядати під будь-яким соусом, то це можна лише розглядати для наступного Президента України, якого громадяни оберуть з такими повноваженнями, бо єдиним джерелом влади в Україні є народ України.

Що я ще хотів сказати. Як на мене, Володимир Олександрович переплутав своє ім'я, йому здається, що він став Володимиром Володимировичем. Нам не треба Володимира Володимировича, нам він непотрібен... (Шум у залі).

Громадянам України треба український Президент. Нам не потрібен путінізм тут, в Україні. Він бере на себе всі повноваження. Національна гвардія України – сюди, Національне антикорупційне бюро – сюди, Державне бюро розслідувань – сюди подайте! Усе! Усе одна людина! То вибачте, це хто – монарх? Хто ця людина, якій ми віддаємо повноваження? Чи ми розуміємо, наскільки це є небезпечно для демократії в країні? Сьогодні ми стоїмо перед дуже серйозним викликом – викликом приходу авторитаризму в Україну.

Червона кнопка щодо цього законопроекту і захист демократії в Україні – це має стати гаслом кожного відповідального політика.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні народні депутати, для заключного слова запрошується народний депутат України, представник Президента України у Конституційному Суді України Веніславський Федір Володимирович.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановні колеги, відбулася дуже гаряча дискусія з приводу законопроекту, який вніс Президент Володимир Зеленський і визначив як невідкладний. Якщо узагальнити всі виступи, то можна побачити, що має місце певна маніпуляція.

Маніпуляція пов'язана з тим, шановні, що люди або не розуміють (маю на увазі народних депутатів), або свідомо вводять в оману виборців і телеглядачів, і своїх колег.

Йдеться про кілька ключових речей. Перше – це питання системного застосування норм Конституції України. Виривати з контексту статтю 106, яка передбачає право Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, призначати на посади їх керівників, утворювати Національне антикорупційне бюро, призначати на посади керівників Національного антикорупційного бюро, Державного бюро розслідувань, треба розглядати в системному зв'язку щонайменше зі статтею 19 Конституції України.

Я нагадаю для шановних народних депутатів, що частина друга статті 19 Конституції України говорить про те, що органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачено Конституцією та законами України.

Нинішні закони, які регламентують правовий статус тих органів, про які сьогодні ми дискутуємо, визначений законами. Порядок утворення з участю конкурсних засад, на засадах відкритого конкурсу закріплений законами. Тому жодної узурпації влади з боку Президента в даному випадку немає і бути не може. Президент при призначенні керівників керуватиметься саме тими положеннями закону, які передбачають відкриті конкурсні процедури, які вже закріплені. Це перше.

Друге. Говорити про якийсь перерозподіл повноважень Президента на користь глави держави, завдаючи шкоди повноваженням парламенту, також жодних підстав немає. Ще раз нагадую, що на сьогодні всі ці повноваження Президент має де-факто і так. Саме Верховна Рада України і опоненти, які виступають проти цих повноважень, наділили його тими повноваженнями шляхом ухвалення законів.

Насамкінець. Шановні депутати, я хочу сказати, що зараз йдеться про достатньо фрагментарні, але дуже важливі зміни до Конституції України. Це жодним чином не заперечує майбутню системну ревізію Основного Закону і його системне оновлення, приведення його до здорового глузду, європейських стандартів.

Я хочу нагадати усім присутнім, що Президент України Володимир Зеленський своїм указом затвердив склад комісії з правової реформи, одним із важливих складників якої є проведення майбутньої конституційної реформи.

Тому команда Президента України має намір системно працювати над оновленням Основного Закону України. Думаю, що ті проблеми і суперечності, які лунали сьогодні в залі і яких ще чимало в Конституції України, будуть системно усунені командою Президента і народними депутатами, які присутні в цій залі.

Дякую за увагу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федоре Володимировичу.

Для заключного слова запрошується член Комітету з питань правової політики Олексій Володимирович Кучер.

КУЧЕР О.В. Дякую. Дуже коротко. У мене дві тези, вірніше, два звернення.

Перша теза-звернення – до деяких колег, яких ми щойно почули, зокрема і до депутата Гончаренка. Я взагалі дивуюся, що деякі колеги не розуміють, виступаючи, що Національне антикорупційне бюро України та Директор Національного антикорупційного бюро вже були створені і призначені Президентом Порошенком. Тому коли ви закидаєте, що це узурпується влада, будь ласка, зверніться до того, що відбувалося. Це перше (*Оплески*).

Друге. Я звертаюся до народу України. Ви знаєте, я в шоці. Я дивлюся на те, що тут відбувається, – це просто профанація, імітація роботи. Якщо ти критикуєш – будь ласка, пропонуй. Жодної пропозиції від наших колег не надходило, я підкреслюю як член комітету.

Наостанок. Прошу включити до порядку денного другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання законопроект про внесення змін до статті 106 Конституції України як невідкладний і направити його до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Володимировичу.
Репліка. Гончаренко.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую.

Шановні друзі, насамперед хочу звернути увагу шановного колеги, що він представляє комітет і висновок комітету, і не може давати власні оцінки нікому і нічому, а лише представляти позицію комітету. Це перше.

Друге. Хочу нагадати, що Президент України призначив їх після проведення конкурсних комісій – виконав церемоніальну функцію. Я спитав про це з трибуни Верховної Ради України: чому в проекті змін до Конституції України, який подав Президент Зеленський, немає згадки про конкурсний відбір кандидатів на посади Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань? Якщо ви хочете сказати, що це не узурпація, додавайте слова про конкурсні процедури, додавайте самі ці процедури, і тоді це буде інша розмова. А те, що зараз ми маємо, – це повна й безперечна узурпація.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення.

Відповідно до статті 146 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про включення до порядку денного другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання законопроекту про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань) і про його направлення до Конституційного Суду України» ([№ 1014/П](#)) у цілому.

Усі готові голосувати? Переходимо до голосування. Прошу підтримати та голосувати.

«За» – 282.

Рішення прийнято.

Проголосували за – 282, проти – 54, утрималися – 27. Дякую.

Постанову прийнято в цілому.

Покажіть, будь ласка, по фракціях і групах.

«Слуга народу» – 251, «Опозиційна платформа – За життя» – 0, «Європейська солідарність» – 0, «Батьківщина» – 17, «За майбутнє» – 1, «Голос» – 0, позафракційні – 13.

Ще раз повторюю: рішення прийнято. Постанову прийнято в цілому.

Усім дякую.

Шановні колеги! Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим.

Вечірнє пленарне засідання Верховної Ради України відбудеться о 16 годині.